Poštnina plačana v gotovini.

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRTNI VESTNIK«
izhaja tedensko, in sicer vsak petek in stane:
celoletno . . . . Din 40.—
polletno . . . . . Din 20.—
posamezna številka Din 1.—

GLASILO OKROŽNIH ODBOROV,
OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.
Številka pri poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani 10.860.

XVII. letnik. V LJUBLJANI, dne 1. januarja 1934. Štev. 1.

V srečnejše novo leto

Šestnajstič stopamo v novo leto po koncu strahovite drame človeškega rodu, ki je zaznamovana z osmimi milijoni grobov.

Šestnajstič prihaja novo leto čez njih in jih je zasnežil sneg. Odprla so se trpeča srca in mislila na milijone njih. Očetje in matere so zajokali za svojimi izgubljenimi sinovi. Žene za možmi, zaročenke za zaročenci, sestre za brati, otroci za roditelji, prijatelji za prijatelji, ljudje za ljudmi . . . osem milijonov grobov je zopet vstalo v našem spominu.

Kaj se je pod tem neusmiljenim solncem res še nedavno čul urlik topovskih žrel in je tekla v rekah razlita človeška kri?

Zemljo so mnogokrat nad neznanimi grobovi preorali, a težko je pozabiti svojce na Božič, ko vedno prihite dragi k dragim. Ne pozablja tega nihče in niti mi, ki smo le ljudje in ki nimamo nikogar v onih grobovih.

Mir naj bo med nami.

V praznikih miru živimo.

Prepir naj bo pozabljen, mržnja odpuščena, žalitve izbrisane, sovraštvo odvrženo, nesloga poravnana. Mir.

Naj ne bo več med nami sumničenj, neprijateljstva, zavisti, škodoželjnosti razprtije. Odpustimo vse in vse pozabimo. Naše šestnajsto novo leto naj nam bo opomin za slogo, skupnost in ljubezen do naše močne svobodne države.

To novo leto obhajamo na naši zemlji, pognojeni s stotisoči junaških teles, posejani s stotisoči kosti padlih herojev, še vlažni od prelite krvi našega naroda v borbah za sedanjo svobodo. Ne žalimo spomina teh herojev, ne sramotimo z novimi medsebojnimi boroami te naše svete zemlje, ki je vsa sveti grob naših največjih, najplemenitejših in najhrabrejših.

Mir jim!

Kristovo rojstvo je odrešilo človeštvo, rojstvo in smrt teh stotisočev nas. Krist se je rodil, da žrtvuje svoje življenje odrešenju sveta, stotisočem teh padlih herojev so pisale sojenice nad zibelkami usodo, da padejo na krvavih poljanah in odrešijo nas in naše otroke iz stoletnega suženjstva.

Ta spomin naj ostane svetal med nami, naj nam bo zvezda vodnica. Sloga teh stotisočev, s katero so umirali po naših planinah in poljanah, naj nam bo vzgled. Njihova smrt je bila naše Odrešenje. Dolgujemo jim vse. Zato mora biti novo leto začetek le dobrega med nami, sloge, iskrenosti, prijateljstva, ljubezni in nemotenega skupnega dela.

Dokažimo, da smo bili vredni teh žrtev in da jih hočemo s svojim delom opravičiti. Naše delo bo najlepši spomenik žrtvam naše svobode, ki se jih tako redki še spomnijo. Delo, trezno, pošteno in iskreno, naj izpolni naše človeško poslanstvo.

Vsem srečno novo leto, srečnejše od dosedanjih! Z novim delom in novimi napori, v slogi in ljubezni, bomo kmalu dosegli boljše gospodarsko blagostanje in našo boljšo bodočnost.

Borza

Devize.

Ljubljana, Amsterdam 2303.18 — 2314.54, Berlin 1365.97 — 1376.77, Bruselj 796.91 — 800.85, Curih 1108.35 — 1113.85, London 186.75 — 188.35, Newyork 3597.16—3625.42 Pariz 224.65 — 225.77, Praga 170.34 — 171.0, Trst 300.46 — 302.86 (premija 28.5 odst.). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.12.

Jugoslovenstvo in obrtniki

u— V decembru smo proslavili dva pomembna naša jugoslovenska nacionalna praznika, in sicer Uedinjenje in rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra. Vsa Jugoslavija je v teh dnevih ponovno dokazala, da zna ceniti velike prednosti naše svobodne države in da spoštuje z neomajno vdanostjo njenega voditelja, našega kralja, ki je s petnajstletnico našega svobodnega življenja stopil v petinštiridesetletnico svojega napornega in inicijativnega dejanja, vedno v prid našemu narodu in našemu malemu človeku, ki v pretežni večini to našo državo tudi ustvarja.

Dasi obrtniki niso nikjer prisostvovali maši po svoji uradni dolžnosti, smo ipak iz vseh krajev dobili poročila, da se je svečanih božjih služb povsod udeležila ogromna večina našega obrtništva in s tem ponovno dokazala svojo ljubezen do naše nacijonalne države in do našega vladarja, a enako tudi svoje globoko jugoslovensko nacionalno prepričanje. Želje naših najmanjših in najskromnejših obrtnikov in njihovih najodličnejših predstavnikov so bile povsod le polne dobrega naši državi.

Skromno, a tem bolj prisrčno, so naši obrtniški vajenci proslavili praznik narodnega uedinjenja v svojem novem, ponosnem domu. Obrtniško društvo je zbralo brez vsake reklame obrtniški naraščaj v tako velikem številu, da je bila lepa in prostorna predavalnica polna mladih poslušalcev in bodočih graditeljev naše države in naše obrti. Pridružili so se jim tudi številni mojstri, ki z ljubeznijo in največjo pozornostjo zasledujejo vzgojo svojih otrok in učencev, ki so šele v novem Vajeniškem domu dobili pravi dom, v katerem se bodo vsestransko izobrazile ne le v svoji stroki, nego tudi v vseh drugih potrebnih panogah javnega in kulturnega življenja, da bodo potem lahko mirno in razsodno nastopili svojo življenjsko pot, sebi, svojemu bližnjemu in naši svobodni državi v prid.

Predsednik Obrtniškega društva, agilni g. Josip Rebek, je v lepem in krepkem govoru podal zgodovino bojev za osvobojenje našega troimenega naroda. V lahko doumljivih besedah je orisal žrtve in trpljenje stotisočev junakov, ki so se žrtvovali za našo svobodo in nam zgradili naš svobodni dom pod mogočno zaščito naših Karadjordjevićev. Mladina je sledila njegovim izvajanjem z največjo pozornostjo. Mlada srca so se vnela ob gorečih in v ljubezni do domovine vzpodbujajočih besedah, da so vzkipela ob koncu od navdušenja iz vzklikala z največjo prisrčnostjo kralju in domovini. Vajeniški tamburaški zbor je zaigral našo državno himno, ki so jo navzoči poslušali stoje.

Sledila je glasbena matineja, improvizirana po vajeniškem tamburaškem zboru in domovem gojencu Vastlu, pravem virtuozu na harmoniko. Kakor slednji, tako tudi tamburaški zbor, so pokazali prav lepe uspehe in mladina ni štedila s priznanjem. Prireditve sta se udeležila poleg mnogih mojstrov tudi mestni fizik g. dr. Rus in predsednik Okrožnega odbora g. Filip Pristou.

Prireditelji, ki skrbno posvečajo vzgoji obrtne mladine največjo pozornost, so pokazali, da ne zamude nobene priložnosti, da ne bi podkrepili narodnostne zavednosti iste. In prav je tako; mladina mora biti poleg svoje strokovne izvežbanosti tudi prežeta najiskrenejše ljubezni do svoje nacionalne države. Zvečer so se vajenci polnoštevilno udeležili manifestacijskega obhoda, ki so ga priredile bojevniške organizacije.

Na enako lep način se je naša obrtniška mladina spomnila tudi Nj. Vel. kralja Aleksandra ob njegovi 45letnici 17. decembra. Vodstvo Vajeniškega doma je tudi ob tej priložnosti priredilo malo intimno svečanost v svoji predavalnici, ki jo je zopet napolnilo mnogo mladine. Proslave se je udeležil tudi agilni predsednik Okrožnega odbora g. Filip Pristou, ki je vedno in v vsakem slučaju pokazal svojo največjo skrb in naklonjenost za obrtniški naraščaj in zlasti za gojence Vajeniškega doma.

Predsednik g. Josip Rebek je v toplem in prisrčnem govoru podal pomen dela našega vladanja, ki je v težkih borbenih časih sam trpel s svojim narodom in tudi ve, kakšno je njegovo življenje. Kakorkoli On z vso skrbnostjo vedno zasleduje napredek naše države in se trudi za uravnoteženje razmer, tako mora biti tudi dolžnost vsakega najmanjšega člana naše države, da s svojim, dasi skromnim delom podpre Njegova stremljenja. Ne smemo namreč misliti, da so za delo na ureditvi in napredku naše države poklicani le najvišji politični voditelji, nego je nasprotno delo malega človeka, ki daje vzpodbudo in smer voditeljem, najvažnejše. Človek, ki državo ustvarja, podpira in pričakuje od nje pomoči, mora predvsem vedno sam z vsemi svojimi silami biti pripravljen sodelovati na velikem delu in povsod zastopati interese države. Le ako med nami ne bo razprtij in sovraštva, bomo dosegli svoje cilje in blagostanje med nami, ki si ga vsi tako zelo želimo.

S prav lepim, vsebinsko s samo proslavo povezanim predavanjem je nastopil po govoru predsednika g. Rebeka g. dr. Alujević, ki je obrtniški mladini razložil pomen fizične vzgoje naroda. Že stari rimski pregovor je bil: zdrav duh v zdravem telesu. Ne smemo torej predpostavljati duševne kulture telesni, ker šele zdravo telo more biti sposobno in dovzetno za učenje in napredovanje. Še stari Rimljani so povsod predvsem gojili telesno kulturo in so le zaradi tega dosegli vedno najlepše uspehe. Enako stari Grki in Spartanci. V poznejši dobi so romanska plemena z močjo svojega dela presegli Germani, ker so enako uvaževali izredno veliko pomembnost fizične vzgoje najširših narodovih plasti. Slovani doslej še niso izpolnili svojega poslanstva, nego bodo to storili šele v bodočnosti, ki je predvsem njihova. Ravno zaradi tega se moramo globoko zavedati ogromnih koristi in prednosti telesne vzgoje, ki naj nam ustvari krepke in zdrave ljudi, na katere se bo država v bodočnosti lahko s polnim zaupanjem naslonila. V taki vzgoji leži bodočnost našega naroda in tako moramo vzgajati našo mladino, ako želimo njej in državi srečno življenje in uspešno tekmovanje z ostalimi narodi, ki so nas do nedavnega še v svojem dejanju presegali.

Mladina se je s toplim pritrjevanjem zahvalila predavatelju. Pevski zbor mladih domovih gojencev je zapel našo državno himno, nakar je bila svečanost zaključena.

Pohvaliti moramo vodstvo Vajeniškega doma, ki je tako globoko doumelo vzgojno nalogo in dolžnost do našega obrtniškega naraščaja. Hvala sicer ni potrebna, ker bo najlepša hvaležnost in najlepši spomenik sedanjim voditeljem delo te mladine, ki jo vzgajajo v jugoslovenskem nacionalnem duhu za pošteno, solidno, trezno in tovariško obrtniško delo v bližnji bodočnosti. Sedanje vodstvo ustvarja s temi gojenci zdravo, mlado in čvrsto novo obrtniško generacijo, ki ji bo s časom lahko z mirno vestjo prepustila delo za napredek in povzdigo slovenske in jugoslovenske obrti, ker v vodstvo našega obrtništva smemo pustiti le one, ki so s svojim delom dokazali tudi svoje nacionalno čuvstvovanje in prepričanje, a ne mlačneže, ki bodo gledali le na svoje lastne interese in ne tudi na interese naše svobodne države, ki edina more pomagati našemu obrtništvu do boljših časov in boljših razmer.

Živela naša svobodna država, živelo naše zavedno obrtništvo!

Dr. Drago Marušič, ban dravske banovine:

Našemu obrtništvu za novo leto

Niti letos ni bilo dano, da bi se obrtništvo zavzemalo in posvečalo samo podrobnemu izvajanju novega obrtnega zakona in izpopolnjevanju svojih organizacij, temveč so se že nakazala vprašanja, ki bodo v prihodnjem letu silila k rešitvi. Izvršilne uredbe in celo novela obrtnega zakona samega, o čemer je bilo letos govora ob pripravljalnih delih, bodo v novem letu morale najti odločitev. Nedavno izdane gospodarske uredbe kraljevske vlade so se prav tako tikale interesov obrtništva, kakor vsega gospodarstva sploh in gotovo ne bodo ostale zanj brez dobrega vpliva.

V preteklem letu smo zlasti s skrbjo sledili nazadovanju čevljarskega obrtništva, ki se je moralo umikati pred naraščajočo industrijsko konkurenco. Ta skromni stan, od katerega živi vendar v vseh krajih naše banovine toliko ljudi, zasluži pozornost javne uprave. Trpela je tudi gradbena delavnost in z njo vse številne obrtniške stroke zaradi težav splošnega gospodarstva. Tudi tem obrtom bo treba v novem letu posvetiti posebno skrb. Zlasti pa je potrebno nadaljevati tako lepo vpeljano delo za izobrazbo obrtniškega naraščaja in dvig kvalitete ročnega dela. Uveljaviti se bo moralo še bolj načelo, da imajo ročni izdelki še vedno svojo posebno vrednost pred ostalimi.

Obrtniški stan je v sestavu državnega življenja vedno predstavljal činitelja, na čigar zvestobi in vdanosti do države ni bil dopusten dvom, obenem pa je bil krepka in zdrava gospodarska enota s svojimi neštetimi med seboj povezanimi samostojnimi gospodarstvi. Ohraniti in dvigati ta stan narekujejo že javne koristi. Ko se z veseljem spominjam vseh lepih obrtniških prireditev v preteklem letu, posebno razstav v

Ljubljani, Mariboru in ne najmanj tudi v Kranju, ter vsega zvestega sodelovanja obrtništva za javno upravo, želim, da bi se v novem letu po začrtani poti dosegli le še lepši uspehi!

Dr. Dinko Puc, župan ljubljanski:

Bodočnost našega obrtništva

Od časa do časa čujemo glasove, da obrtni stan nima več bodočnosti, da je obrt posvečena poginu, ker se ne more boriti uspešno proti industriji, ki vse mnogo cenejše in hitrejše proizvaja, kot obrtnik. Tako razglabljanje ustvarja v obrtniških krogih malodušje in jemlje veselje do dela; ni pa v ničem opravičeno in dokazuje, da se je dotičnik, ki je to sodbo izrekel, le premalo poglobil v razmere modernega obrtništva ter sodil preveč pavšalno, ko je imel slučajno pred očmi le eno ali dve panogi obrti.

Moderna industrija je sigurno škodovala nekaterim obrtim ter jim je tako rekoč vzela pravico do eksistence. Kroparski žebljarji so izgubili svoj kruh, čevljarska obrt se skoro ne izplača več. Usnjarske tovarne so izpodrinile strojarske mojstre, moderna konfekcija je marsikateremu krojaču vzela samostojnost. Toda kljub temu ne moremo govoriti o tem, da obrt propada. Nasprotno, nova doba ustvarja sama po sebi nove obrtne panoge, ki jih prej nismo poznali. Obširno polje se je zlasti otvorilo na področju kozmetike, higijene, sporta in cele vrste takozvanih umetniških obrti.

A tudi v ostalih panogah ne vidimo nazadovanja, ampak napredek. Da se moderen obrtnik poslužuje tudi modernih strojev in modernega načina produkcije, je samo ob sebi umljivo. Še celo živilske obrti, mesarji in peki so se morali v tem pogledu prilagoditi duhu in zahtevam časa. Toda v vseh teh obrtih bo ostalo to najvažnejše, česar nobena industrija dati ne more, osebnost obrtnika, ki takorekoč vsakemu svojemu izdelku utisne svojo osebno noto.

V tej osebni noti je eksistenčna pravica novodobne obrti. Naši mizarski mojstri so to jasno dokazali. V zadnjih letih so s sistematično izobrazbo, študijem časovnega okusa, s pritegnitvijo arhitektov, dvignili kvaliteto svojih izdelkov na izredno visoko stopnjo. Osvojili so si velik domač trg in njihov ugled je izdatno porastel. In dasi delajo že z večjim številom delavcev in se poslužujejo najmodernejših strojev, jim je vendar ostal bistven znak obrti, osebna nota. Vsak mojster je ponosen na svoje izdelke in občinstvo točno pozna razliko med njimi.

To je samo en vzgled. Toda isti razvoj vidimo v drugih panogah, n. pr. ključavničarstvu, knjigoveštvu, fotografiji, krojaštvu, v lepotičnih obrtih itd. **Od našega obrtnika se zahteva danes mnogo več, kakor se je zahtevalo včasih. Zato pa raste kvaliteta našega obrtnika.** Porastla je njegova izobrazba in paralelno z njo raste kvaliteta njegovih izdelkov.

Da se o tem prepričamo, je treba samo pogledati v polpretekli čas. Koliko desetletij je od takrat, ko naše obrtništvo ni igralo nobene vloge v našem javnem življenju? Ali se ni čas bistveno izpremenil? Obrtništvo je danes ugleden in spoštovan stan, ki stremi kvišku in ki tvori jedro našega meščanstva.

Zato ni treba gledati temno v bodočnost. Gospodarska kriza bo tudi končala, kakor se jih je končalo v zgodovini človeštva že toliko in s ponovno gospodarsko konjunkturo bo vzcvetelo tudi obrtništvo. Zavedati se mora le, da za polovičarstvo danes ni več prostora. **Le temeljito strokovno znanje, le izredna marljivost, le prvovrstno delo bo garancija za uspeh.** Površnosti in slabe izvedbe ne bo mogla rešiti nobena demagogija.

Bodočnost obrtništva je tedaj zasigurana v znamenju napredka, večje izobrazbe in temeljitejše strokovne usposobljenosti. Da ta cilj dosežemo, je treba izpopolniti in zboljšati obrtno šolstvo, in je zlasti potrebno dvigniti duhovno in srčno vzgojo obrtniškega naraščaja. Novodoben obrtnik naj nima samo duševne izobrazbe, marveč naj bo bogat tudi po srčni kulturi! To je tembolj potrebno, ker ima obrtnik v človeški družbi tudi važno socijalno nalogo. Njegovi pomočniki in vajenci so tako rekoč del njegove rodbine, ali bi vsaj morali biti. Mojster je njihov učitelj, v njegovih rokah so njihovi značaji in ali bodo dobri ali slabi, je v veliki meri odvisno od duševnega nivoja mojstrove družine. **Če bo naše obrtništvo spoznalo splošno vrednost individualne izobrazbe in pomena osebnosti in če se bo zavedalo svojih dolžnosti napram družbi, se mu ni treba bati za svoj položaj ne v državi, ne v svetu sploh!**

Novoletni pozdrav

Odbrneli so glasovi božičnih zvonov, ki so nas opozarjali k največjemu prazniku miru in sprave. In že se glasi preko zasneženih poljan nov klic k delu in uspehu v novem letu. Naj bo letošnje voščilo tem odkritosrčneje in tovariško nam obrtnikom, ki gotovo najbolj pričakujemo, kaj nam prinese novo leto.

Za nami je staro leto gospodarskih težav, stanovskih borb in sporov, pozabljeno naj bo, kar nas je šibilo, odvrzimo spone neprijateljstva in oklenimo se sloge in dela! Čakajo nas težke naloge in uspehi nam ne bodo izostali, če so naše vrste strnjene in močne. Razdvojenost je naš poraz in uspeh nasprotnika!

A komu je danes bolj potrebna sloga, kot ravno nam slovenskim obrtnikom, da tudi s svojim delom pomagamo stvoriti gospodarski napredek naše ljubljene Jugoslavije.

V nastopajoče leto polaga sleherni naš stanovski tovariš svoj up in nado, da se preokrene gospodarsko kolo v boljšo smer, da zadihajo njegovi stroji in zopet oživi delavnica, ki bo dajala kruha lačnim rokam, da se povrne blagostanje, ki ga poznamo le še iz davnih, davnih dni. To je želja, ki se nam budi iz src, prežetih dobre volje po delu, ki ga danes na žalost še ni.

Dal Bog, da so naše misli dobre in da se uresničijo tudi želje, pa dal Bog tudi razsodnost našemu obrtništvu, ker tako razdvojeni, kot nas je novo leto dohitelo, več biti ne smemo. Škoda je dela in stroškov, ki se jih troši v dve smeri, ko bi lahko skupnosti koristili vsi.

Odkritosrčno prežeti teh misli, pošiljamo vsem treznim in razsodnim ta naš novoletni pozdrav!

Josip Rebek.

Obrtniški koledar za l. 1934. je izšel

u— Kakor navadno, je tudi za prihodnje 1934. leto izdalo in založilo Obrtniško društvo v Ljubljani lično opremljen koledar, namenjen najširšim slojem naših obrtnikov. Zanimiva vsebina koledarja dokazuje, da ne bi smelo biti obrtnika, ki ga ne bi imel in s pridom vedno ob vsaki priliki tudi rabil.

Poleg podatkov o letu, soncu in luni, praznikih, o naši kraljevski rodovini, večnem gregorijanskem koledarju, vremenskem ključu, poštnih pristojbinah, **plačevanju prispevkov v bednostni fond in prometnem in luksuznem davku ter obrtnikih,** vsebuje koledar še celo vrsto zanimivih in za obrtnike prepotrebnih podatkov, od katerih naj navedemo podatke o mojstrskih izpitih, o teži ploščatega železa, kvadratnem in okroglem železu, normalnem kotnem železu, normalnem T železu, železnih plinskih ceveh, gladki pločevini, tabeli za medeno in bakreno pločevino, o I nosilcih, U železu, o načinu računanja kubične mere okroglih debel, **iz krojaške stroke** o uporabi blaga za deška, moška in damska oblačila, dalje **iz mesarske stroke** o razmerju med živo, težo in težo zaklane živali in še **drugem** ter **iz stavbne mehanike** o tabeli normalnega i železa. Poleg drugega objavlja ta priročni koledarček tudi deset zapovedi za obrtnika in podatke o ustanovitvi obrtniškega Vajeniškega doma v Ljubljani, imenik članov Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, listo uprave in nadzorstvenega odbora Okrožnega odbora obrtniških združenj v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu, podatke o šolninah in o tem, **kar mora vedeti vsak autogenski varilec.**

Kdor to bogato vsebino preleti le v naglici, bo že iz naslovov videl, koliko prepotrebnih in prekoristnih podatkov je v koledarčku za vsakega posameznika in kako s pridom ga bo vedno lahko rabil. V njem ni stvari, ki ne bi bile kakor vsakdanji kruh našemu malemu obrtniku. Vse podatke so sestavili seveda strokovnjaki z največjo skrbnostjo in razen **v tem koledarčku obrtniki nimajo v nobeni tako priročni knjižici zbranega prepotrebnega gradiva.**

Ker je koledarček tiskan le v omejeni nakladi, naj si ga vsak obrtnik takoj naroči, ker bi se sicer lahko zgodilo, da ga ne bo mogel več dobiti.

Resolucija

sklenjena na proslavi Obrtniškega dne 1. decembra 1933 v Beogradu.

u— Na prvi proslavi svojega obrtniškega dneva so beograjski obrtniki, ko jim je bila prečitana poslanica Uprave glavne zveze obrtniških udruženj v Jugoslaviji, sklenili in odobrili sledečo resolucijo:

Da zvezna uprava:

A) GLEDE NA VPRAŠANJE O NEZAKONITEM IZVAJANJU OBRTI:

1. Naprosi merodajne oblasti, da pričnо z energičnim preganjanjem šušmarjev, ki poleg škode, nanesene legalnemu obrtništvu, predstavljajo tudi ogromno zlo s socijalno-ekonomskega in fiskalnega stališča.

2. Naprosi merodajne oblasti, da uvedejo nujnejše postopanje v preganjanju šušmarjev in da kaznujejo z največjimi kaznimi, ker so pri izrekanju minimalnih kazni šušmarji še v privilegiranem položaju napram legalnim obrtnikom.

3. Naprosi merodajne oblasti, da poleg izrečene kazni odvzamejo vsakemu, ki bi ga zalotili pri nezakonitem izvajanju obrti, tudi orodje in tako onemogočijo nadaljnje delovanje.

B) GLEDE NA JAVNA DELA:

1. Naprosi kraljevsko vlado, da čim prej prične z izvajanjem javnih del, da bi ublažila izredno težak položaj, v katerem živi danes naše obrtništvo in vse naše narodno gospodarstvo.

2. Naprosi kraljevsko vlado, da banovinam in mestnim občinam omogoči budžete za investicijske svrhe, da bi tako olajšala sedanjo gospodarsko krizo in obenem povzdignila našo materijalno kulturo,

Proti novim obremenitvam

Finančni minister je stavil nove predloge o davkih, trošarini in taksah, ki bi težko prizadele našega obrtnika. Zaradi tega je Okrožni odbor priredil dne 28. m. m. konferenco, na kateri je bilo razpravljano o tej stvari, ter je zbornični konzulent g. Žagar podal izčrpno poročilo, kakšne posledice bi imelo sprejetje novih bremen za obrtništvo. Enodušno je bilo zahtevano, da se pavšaliranje pridobnine za obrtnika razširi tudi na mesta in da se minimaliziranje pridobnine opusti, ker bi ocenjevanje po zunanjih znakih bila največja krivica. O zahtevah našega obrtništva so bili brzojavno obveščeni naši gg. ministri in poslanci, člani finančnega odbora v Narodni skupščini.

Davek na britvice povečan

u— Društvo sarajevskih brivcev je že dalj časa vodilo borbo proti raznim aparatom za britje, češ da jim isti odvzemajo zaslužek. Z vso doslednostjo so zahtevali, da se mestni davek na uvoz britvic občutno poveča. Nedavno so v svojem stremljenju uspeli, ker je mestna občina Sarajevo na zahtevo Obrtniškega društva povišala davek na britvice. Od 50 para je s tem odlokom bil povečan davek na 50 dinarjev za 1 kilogram.

Dr. Rud. Marn:

Obrtniški položaj pod novim zakonom o obrtih

Novi zakon o obrtih z dne 9. novembra 1931, ki je stopil v veljavo 9. marca 1932, je za našo državo eden najbolj modernih enotnih zakonov. Bil je tudi eden najbolj potrebnih, ker je na ozemlju naše države poprej urejalo pet različnih zakonov obrtno zakonodajo.

Obrtna zakonodaja vsebuje predpise skoro za vse produktivne stroke, torej je bistvenega pomena za vse naše gospodarstvo.

Večina predpisov zakona o obrtih se je povzela iz poprej v dravski banovini veljavnega obrtnega reda, zato nam je bilo lažje prilagoditi se novim predpisom, kakor drugim pokrajinam naše države.

Pojavlja se vprašanje, ali so novi predpisi za našega obrtnika boljši ali slabši? Na vsak način so boljši, ker ga bolj ščitijo kakor obrtni red. Sicer so za nekatere stroke za nastop izvrševanja uvedeni strožji predpisi, to velja zlasti za bolj odgovorne obrte n. pr. za elektrotehniški, gradbeni itd., a je baš to dobro, da se manj strokovno izobražene osebe ne morejo vriniti v take odgovorne obrte.

Če v splošnem pregledamo gotova zboljšanja, moram opozoriti na naslednje:

Za rokodelce je zakon uvedel strožje predpise na ta način, da mora vajenec po dovršeni učni dobi polagati pomočniški izpit, pomočnik pa mojstrski izpit, sicer ne postane samostojen. S tem je izločil od obrtovanja vse one, ki niso sposobni. Kvaliteta rokodelskega dela se je s tem dvignila.

Dalje je zakon pritegnil nove obrte v rokodelski obrt, ki so bili poprej prosti obrti oziroma so pripadali k domačim (hišnim) obrtom. Rokodelske obrte je pravilnejše razdelil in dispenze zelo omejil na ta način, da mora dotični verjetno dokazati učno in pomočniško dobo in poprej še polagati mojstrski izpit, ki se nikoli ne dispenzira. Prestop v sorodne obrte je tudi odvisen od polaganja mojstrskega izpita.

Pri javnih dobavah je zakon izdatno zaščitil domačo obrtno delavnost ter ji dal 10 odstotno prednost pred inozemsko.

Koncesijski sistem je zakon skrčil na najmanjšo mero, pri tem je pa vprašanje krajevne potrebe in privilegije občin uredil tako, kakor ustreza današnjemu razvoju teh obrtov.

Iskanje in izvrševanje naročil po trgovskih potnikih je strogo omejil, samostojnim rokodelcem pa dopustil svobodnejše gibanje.

Tudi kmetijska proizvodnja je omejena samo na pridelovanje lastnih pridelkov, dočim je poprej obstojala širša prostost za kmetovalce.

Delovanje pridobitnih zadrug je prosto samo za trgovinske in za obrte brez strokovne izobrazbe pod pogojem, da je delovanje omejeno samo na člane. Zadruge rokodelskih obrtov sploh ne smejo izvrševati. Le v prav izjemnih slučajih sme to ban dovoliti.

Pridobitna dela zavodov in javnih delavnic se ne dopuščajo za javno prodajo, oziroma ti ne smejo delati po naročilu.

Hišno delo je omejeno na obstoječe krajevne navade in brez pravice sprejemati naročila.

Kazenske določbe za šušmarje so precej strožje, zlasti je občutna taksna kazen, ki se sploh ne more znižati ali odpisati.

Lahko bi navedel še druge prednosti, ki jih nudi novi obrtni zakon, toda naši obrtniki so dovolj praktični, da so se že seznanili z najvažnejšimi njegovimi predpisi.

Kaj naj vse to pomaga, bo marsikateri obrtnik rekel, ko smo pa danes obrtniki v tako težkem položaju, da nam noben zakon ne more pomagati?

Res je, položaj obrtništva je danes izredno slab. Na eni strani je trg poplavljen s tovarniškimi izdelki, proti katerim more konkurirati le dobro kvalitativno delo obrtnika. Na drugi strani kar je še hujše, je gospodarska kriza prav občutno zadela baš obrtnike, med njimi najbolj podeželske. Kmet nima denarja in se omeji res na najpotrebnejše, zato tudi ne more dati zaslužka obrtniku. Končno se danes šušmari kot nikdar poprej, čeprav izdajajo oblasti najstrožje mere proti šušmarjem. Vzrok pa je odpust pomočnikov, ki zanje mojster nima dela, odpust vajencev, ko so dovršili učno dobo, in otežkočanje samostojnega nastopa obrtov, ker je to združeno res z velikimi materijalnimi izdatki.

Iz srca želim, da bi novo leto prineslo splošno zboljšanje gospodarskih prilik, posebej še za obrtnike. Novo leto naj slovenske obrtnike združi v enotno fronto, ker le v edinosti bodo dosegli uspehe. Zato pa, dragi obrtniki, srečno novo leto!

Ciril Šubic, strok. tajnik O. O. v Ljubljani.

Misli ob novem letu

Leto 1933 je za nami in če napravimo bilanco čez preteklo leto, si moramo priznati, da je bila za nas to doba sedmih suhih let v gospodarskem življenju, posebno pa še za obrtnika. Vsakdo je upal na zboljšanje položaja, a doživeli smo le razočaranje. Povsod le nazadovanje.

Brezposelnost se je povečala. Delavnice, pred nekaj leti polne življenja, so prazne; mojster je zadovoljen če bi imel zase kaj dela. Že itak slab zaslužek je uničila umazana konkurenca, ki je šla tako daleč, da so se prevzemala dela izpod lastnih stroškov, češ, samo da se dela. Naročniki so vsled lastnih gmotnih težav izostali, drugi pa so slabi plačniki ali iz dejansko težkega položaja ali pa iz današnje mentalitete dolžnika. Davki in vse javne dajatve so se v nasprotju z dohodki povišale, tako da jih obrtnik pri najboljši volji in kot dober državljan ne zmore več. Lok je do skrajnosti napet, nove dajatve bi obrtnika popolnoma uničile ter mu vzele še to bore malo, kar mu je ostalo. Proti šušmarstvu se je nastopalo z vsemi možnimi sredstvi ter se pozivale oblasti na pomoč, a šušmarjev je vedno več.

Kaj pa novo leto? Je še nepopisan list, vendar po vseh prognozah sodeč, nam ne bo prineslo mnogo zboljšanja. Morda moramo pričakovati še večjih perturbacij, kot smo jih doživljali v letu, ki je za nami. Pri davkih se obeta s pavšaliranjem davka za malega obrtnika nekaj olajšanja. Morda ne bo to prineslo olajšanja vsem, a gotovo veliki večini. Dela se tudi na zakonu o pobijanju šušmarstva, ki bi bil že nujno potreben, ker sedanji zakoni ne nudijo podlage za uspešno pobijanje. Morda bo tudi novelizacija obrtnega zakona prinesla eno ali drugo zaščito obrtnika. To so stvari, ki jih vse obrtništvo zahteva in težko pričakuje. Drugače pa je obrtnik navezan sam nase. In da bo močan, da bo zmožen prebroditi hude čase, mu je nujna potreba, da se strne vse obrtništvo v mogočno falango močnih obrtniških organizacij, kjer dela eden za vse in vsi za enega. Zakonodajalec je z ustvaritvijo prisilnih organizacij dal podlago za skupno delo in sedaj je na obrtnikih samih ležeče, kako bodo to izvedli. Nekaj združenj, tako v mestu kot na deželi, je delavnih in sodelujejo pri vseh važnejših obrtniških vprašanjih in pokretih z nasveti in inicijativnostjo. Veliko število pa jih je žal, pri katerih je opažati popolno pasivnost in brezbrižnost. Pri njih misli uprava, da je začetek in konec njenega delovanja v tem, da pobere od svojih članov članarino, ostalo pa naj napravijo drugi. Ni jih bilo blizu, ko je šlo za novelizacijo obrtnega zakona, za starostno zavarovanje mojstrov, za pobijanje nelegalnega obrtovanja itd. Tako ne gre dalje! Če si obrtnik ne bo sam pomagal, drugi mu tudi ne bodo. Zato ven iz letargije in na delo! Veliko se je že zamudilo, a ne še vsega. Na stran pustimo vse ono, kar nas ovira pri skupnem delu, in imejmo pred očmi za vzor organizacije drugih pridobitnih stanov, ki so v skupnem in solidarnem delovanju že marsikaj dosegle v korist svojih stanovskih pripadnikov. Poglejmo samo delavca, kako se zaveda, da mora biti organiziran, in da mu bo le njegova organizacija zagotovila uspeh v boju za njegove pravice. In če je delavec stanovsko zaveden, mora biti tembolj obrtnik, ki naj se oklene svoje stanovske organizacije, ji pomaga in svetuje. Združenja pa naj poživijo delovanje v svojem delokrogu, ker v mrtvilu so življenja nemožna in brez haska za obrtnika, ki jih potem čuti le kot nepotrebno breme. In združenja naj ne pozabijo, da imajo v okrožnih odborih svoje matice, ki so nekake njihove vrhovne organizacije in ki bodo dosegale tem večje uspehe, čim več zaslombe bodo imele v svojem članstvu. Zato naj bo v novem letu geslo vsega obrtništva, da se strne okrog svojih organizacij, ki bodo potem zmožne, s svojimi maticami okrožnimi odbori v skupnem delu in za skupne koristi uspešno delovati.

Jakob Zadravec:

Dve poti — en cilj

Kjer je edinstvo in smotreno delo za ustvarjanje dobrin obrtništvu v besedi in dejanjih tako vzorno izraženo, kot je podano v sporednem delu obeh naših zavodov za obrtno pospeševanje, tam ne more izostati koristni učinek nesebičnega izobraževalnega dela.

V listu »Obrtnik« sem na željo uredništva opisal skrb naše banovine za strokovni napredek obrtništva, danes pa si štejem v dolžnost, da seznanim čitatelje »Obrtnega Vestnika« z delovanjem našega zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani v preteklem letu, ki je kljub težkim gmotnim prilikam v prav hvalevredni meri posvetila svojo skrb izobrazbi in strokovnemu napredku slovenskega obrtništva.

Zbornica za TOI je okrog leta 1926 na inicijativo takratnega generalnega tajnika in odličnega obrtniškega prijatelja g. dr. Frana Windischerja ustanovila svoj lasten zavod za pospeševanje obrti, ki ga od začetka požrtvovalno in uspešno vodi zbornični tajnik g. dr. Pretnar.

Ta zavod je zbornica vedno smatrala za eno najvažnejših akcij svojega delovanja v korist obrtništvu. Dasiravno je radi nepremagljivih gospodarskih ovir morala omejiti svoje izdatke, je vedno gledala, da obrtnega pospeševanja te redukcije niso zadele, kar je posebno v preteklem letu dokazala s tem, da je mesto predvidenih Din 200.000.— izdala za omenjene namene preko Din 280.000.—. Na ta način je bilo letos omogočeno vršiti na ozemlju bivše ljubljanske oblasti 15 tečajev s 640 udeleženci, medtem ko se je na ozemlju bivše mariborske oblasti, kjer vodi izobraževalno delo poslovalnica ZPO v Mariboru pod vodstvom g. J. Založnika vršilo 18 tečajev s 704 udeleženci, skupaj torej 33 tečajev z 1344 udeleženci različnih strok.

Po strokah in krajih razdeljene naj pokaže sledeči pregled:

Kraj	Luženje politir.	Damsko krojenje	Nemščina kot jezik	Čevljarstvo	Krojaštvo	Pleskarji slikarji	Knjigovodstvo	Autog. varenje	Izpitni tečaj	Mesarski	Opomba
Gorenja vas	1			1*							* je zbornica prispevala.
Ljubljana	1	1	1			1					
Tržič, Strahinje				2							
Novo mesto					1*			1			
Škofja loka							1				
Zagorje					1*						
Velike Lašče				1*							
Ribnica		1			1						
Maribor						2	1	1	3	2	
Ptuj	mizarski 1		spl. izob. 1				1	1	2		
Murska Sobota							1		1		
Celje							1				
Skupaj . .	3	2	2	4	3	3	5	3	6	2	

Razen tega je ZPO priredil ob različnih prilikah več strokovnih predavanj. Za izobrazbo in strokovno izpopolnitev v inozemstvu pa je zbornični zavod v 10 primerih podelil podpore zastopnikom različnih strok, nadalje je prispeval za mojstrske razstave, za poučna potovanja, za izdajo strokovnih knjig in dr. Zbornica je tudi priskočila na pomoč našim strokovnim organizacijam, zlasti okrožnim odborom, ki so začeli poslovati brez denarnih sredstev. Zamolčati tudi ne smem interesa zbornice na ohranitvi celjskega Obrtniškega doma, nadalje podpiranje potrebnih, vsled starosti odnosno bolezni onemoglih obrtnikov in končno tudi postrežljivo dajanje informacij v neštevilnih primerih.

S posebnim priznanjem pa mi je omeniti skrb zbornice za ustanovitev Vajenskega doma v Ljubljani, ki mu bodo prav kmalu sledili tudi drugje enaki domi, posebno tam, kjer so kot n. pr. v Mariboru in Celju že iz nacijonalnih ozirov nujno potrebni.

Ob zaključku mi naj bo dovoljeno povedati še to:

Zbornica se je v polni meri zavedala svoje dolžnosti napram obrtniškemu stanu. Če primerjamo njeno skrb z ono, ki jo je v enake namene posvetila naša banovina, moramo pač z zadovoljstvom ugotoviti, da sta hodila oba zavoda paralelno v cilju pospeševanja obrtniškega dobrobita ali z drugimi besedami:

po dveh potih k istemu cilju!

Umesten apel

Združenje krojaških in sorodnih strok v Ljubljani je naslovilo na širšo javnost sledeči apel: »Po zadnji krizi je najbolj prizadeta krojaška stroka. Krojači in krojačice so na koncu svojih sil. Primorani so apelirati na naročnike in naročnice, ki še niso poravnale svojih obveznosti za izvršeno delo, da jih čimpreje poravnajo in jim tako vsaj deloma olajšajo težek položaj. Za bodočnost prosijo naročnike in naročnice, da plačujejo sproti delo in naročene dodatke, ker krojači in krojačice ne morejo za njih zalagati gotovine za pomožno osobje in ostalo režijo, posebno pa ne dodatkov, katere morajo sami v trgovinah v gotovini plačevati. Brez plačila bi v bodoče ne mogli izročiti naročenega dela.«

Združenje je nadalje naslovilo na zbornico prošnjo, da skliče čimprej anketo vseh združenj krojaških in sorodnih strok dravske banovine v svrho posvetovanja, kako bi se na najširši bazi organiziral odpor **proti Tivarju**, ki po svoji ekspanzivnosti vedno bolj ogroža eksistenco oblačilne stroke.

Pridobivajte našemu listu vedno nove naročnike!

Obrtna mladina ima dobre očete

Božičnice v Vajenskem domu se je udeležil tudi minister g. dr. Kramer

u— Obrtnikom ni ljuba hvala, njihovo delo ni nikdar stremelo za javnim priznanjem in pohvalo, nego le za notranjo ureditvijo obrtniških razmer in njihov cilj niso bučne govorice o njihovem delu, a vendar smatramo za svojo dolžnost pohvaliti neumorno delo našega Obrtniškega društva, ki ga vlaga v to, da bi se naši vajenci v Vajenskem domu, a enako tudi izven njega, počutili kakor doma in ne bi občutili tujega kruha in pomanjkanja očetovske ali materinske ljubezni.

Kako radodarna in očetovska je skrb naših obrtniških voditeljev nam dokazuje božičnica, ki jo je priredilo Obrtniško društvo v nedeljo 24. decembra v ljubljanskem Vajenskem domu. Nedolžna očesca vajencev so radovedno gledala, kakšno presenečenje jim bo zopet danes pripravila njihova obednica in predavalnica, kjer so preživeli že marsikatero prijetno uro v veselju in zabavi.

V kotu velike dvorane je razkošno razsvetljeno in obloženo božično drevo presenetilo. Žrtve so bile velike, a ljubezen očetov te mladine je vse premagala. In poleg drevesca še bogato obložena miza z darovi, sicer skromnimi, a darovanimi z očetovsko ljubeznijo, da ni noben vajenec ostal brez daru.

Pred deseto uro so se vsi gojenci, pa tudi mnogi vajenci izven doma zbrali v dvorani. Prisrčno prireditev je obiskal tudi minister g. dr. Albert Kramer poleg drugih odličnikov, med katerimi naj omenimo postajenačelnika g. Ludvika, mestnega fizika g. dr. Mavricija Rusa, magistratnega svetnika g. Čuliča in skrbne naše obrtnike gg. Rebeka, Urbaša, Pristoua, Primožiča, šifrerja, Špeletiča in druge poleg stavbenika gosp. Briclja, ki jih je vse privabila ljubezen do našega obrtniškega naraščaja. Tudi minister g. dr. Albert Kramer je pred prireditvijo pregledal ves Vajenski dom in nad ureditvijo izrazil svoje priznanje in zadovoljstvo.

Najprej je zaigral odlični vajenski tamburaški orkester lepo skladbo, nakar je mlada domova gojenka deklamirala dve pesmici. Predsednik g. Rebek je pozdravil vse navzoče in predvsem ministra g. Kramerja in mladino, ki ji je naslovil lepe in ljubezni polne besede do resnega učenja in dela. Naglasil je, da je Obrtniško društvo našlo povsod mnogo razumevanja za gojence našega Vajenskega doma, ki mu je s posredovanjem ministra g. Kramerja tudi naša kr. vlada naklonila lep dar. Enako veliko razumevanje je za obrtniška stremljenja vedno pokazalo naše mestno načelstvo z županom g. dr. Pucom na čelu, a tudi mnogi obrtniki, ki v svoji mladosti niso bili deležni take skrbi in ljubezni, a sedaj zato s tem večjim razumevanjem vedno pokazujejo svojo naklonjenost do naše obrtniške mladine.

Po besedah predsednika g. Rebeka je spregovoril minister g. Kramer, ki je z vzpodbudnimi besedami pozval mladino na trezno in smotreno delo, ki naj ustvari naši državi boljšo bodočnost. Naglasil je mladini, da so bili možje, ki so danes njihovi voditelji, nekdaj prav tako siromašni in včasih morda zapuščeni vajenci, a so s poštenim in žilavim delom ustvarili drugim tako prepotrebni Vajenski dom, kakršnega oni nikdar niso imeli. Okrašeno drevesce naj mladini nadomesti domače jaslice in božično jelko v prepričanju, da tudi na najvišjem mestu skrbe za naš obrtniški naraščaj in mu vedno izkažejo vso potrebno pozornost.

Eden najmanjših v domu je recitiral še ljubko božično deklamacijo, nakar so bila vsej mladini razdeljena darila. Na obrazih je človek mogel presoditi ljubezen, s katero so skrbni obrtniški voditelji obdarovali deco in s katero je deca ta darila tudi sprejemala.

Smelo lahko trdimo, da nam bo Vajenski dom ustvaril poštenjake obrtnike, ki se bodo tudi pozneje v svojem življenju zopet zavedali svoje dolžnosti do naraščaja. Želimo le, da bi prihodnjič ob takih priložnostih videli v Vajenskem domu še več naših obrtnikov in njihovih soprog, katerih delo in pomoč bosta vedno dobrodošla, a našla tudi obilo hvaležnosti in ljubezni od strani domove mladine.

Bilanca Slovenskega obrtnega društva v Mariboru

Dne 4. decembra 1933 se je vršil občni zbor Slovenskega obrtnega društva v Mariboru, ki je bil prav dobro obiskan.

Razpravljalo se je o obrtnem zakonu, o zavarovanju samostojnih mojstrov, o občinskem gospodarstvu v Mariboru, o šušmarstvu, o prireditvi tombole v prid Vajenskega doma, o vajenski razstavi, o državljanski vzgoji in o praznovanju 1. decembra.

Učiteljstvo obrtno-nadaljevalne šole, obrtništvo in obrtniški naraščaj so se zbrali na 1. decembra ob pol 10. uri v Narodnem domu. Od tam so se podali z mesarsko godbo k proslavi 1. decembra v kazinsko dvorano, kjer so šolski nadzornik g. Tomašič in drugi razložili pomen 1. decembra in naglasili potrebo ljubezni do domovine. Predavanje se je pričelo s sokolsko koračnico, ki so jo igrali tamburaši Slovenskega obrtnega društva, a slavnost se je zaključila z državno himno, ki jo je igrala mesarska godba. **Število navzočih je bilo čez 700.** — Predavanje je bilo z vso skrbnostjo sestavljeno in zasluži tudi javno pohvalo.

Po občnem zboru smo videli, kakšne sadove je rodilo pridno delo in kakšen duh je prevzel obrtniško mladino. Po predavanju so se vsi udeležili zahvalne pesmi v stolni cerkvi in s tem pokazali obrtniški mladini, kako veliko važnost polagajo cerkvena in druga oblastva na proslavo 1. decembra. — Od lanskega leta društvo ni napredovalo samo v številu obrtništva, ampak tudi na prosvetnem polju, ker se je iz vrst njegovih članov izobrazila mesarska - obrtniška godba, ki pomaga pri vsakem prosvetnem delu.

V odbor Slovenskega obrtnega društva so bili izvoljeni naslednji gg.: predsednik Sojč Ivan, kipar; podpredsednik Vahtar Miha, umetni knjigovez; a v odbor gg.: Ilich Emanuel, slaščičar; Gustinčič Justin, mehanik; Jemec Ivan, vrtnar; Fidler Jernej, mesar in klobasičar; Fidler Jernej, klobučar; Kvas Ivan, klobučar; Sulič Josip, čevljar; Zotter Rajko, krojač; Koter Štefan, mizar.

Član Slovenskega obrtnega društva v Mariboru, gospod Korošec, je predlagal, naj se ustanovi obrtniški denarni zavod. Predlog je bil sprejet in se bo na prihodnji odborovi seji o njem razpravljalo.

Važen sestanek brivcev

Združenje brivcev, frizerjev in sorodnih strok v Mariboru je priredilo v nedeljo, dne 10. t. m. sestanek svojih članov, ki se ga je sicer udeležilo precejšnje število članov, vendar nikakor ne v tolikem številu, kakor bi bilo to želeti z ozirom na važnost na dnevnem redu se nahajajočih zadev. Sestanek je vodil predsednik združenja g. Franjo Novak, brivski mojster v Mariboru. V svojem uvodnem, izčrpnem poročilu je navajal vse težkoče, s katerimi se imajo boriti obrtniki brivske in frizerske stroke. Pravilno je podčrtaval, da škodujejo brivskemu obrtu tudi lastni člani, ki s svojo reklamo v dnevnih listih znižujejo cene in s tem največ škodujejo samim sebi, pa tudi svojim tovarišem. Izrazil je upravičeno željo, da bi se brivski in frizerski obrt v Mariboru rajoniral, uvedlo naj bi se kategoriziranje, uredilo vprašanje plačila pomočnikov in zajezilo sprejemanje vajencev. Povedal je še mnogo bridkih resnic na račun brivskih obrtnikov v Mariboru. Tovariš Toman, ki izvršuje že 47 let brivsko obrt v Mariboru, je navajal, da se govori o krizi, ki je po njegovem mnenju ni, kajti dokler nosi občinstvo milijone v kino, kavarne, gostilne, se ne more govoriti o splošni krizi, krizo pa čuti danes obrtnik, ki je preje zaslužil v brivskih delavnicah ob sobotah 350 do 400 Din, danes pa se zasluži ves teden komaj 160 Din in kako naj to zadošča za plačilo davkov, najemnin, pomožnega osobja, a koliko mu preostaja pri tem še za preživljanje rodbine, si more vsak izračunati. Tovariš Tauz je govoril o tem, da bi bila dolžnost oblasti, da bolj zaščitijo obrtnika, ker bi si s tem ustvarjale tudi zdrave davkoplačevalce. G. Dobaj je predlagal, da države odprejo svoje meje, da bo mogel naš strokovno izobraženi pomočnik iskati službe izven države, če tu ne najde zaposlitve. Govorili so še g. Riedl, tajnik Okrožnega odbora g. Julij Novak, g. Mareš in g. Knez kot zastopnik brivskih pomočnikov, ki so vsi naglašali težek položaj obrtništva in stavili več umestnih predlogov, kako temu odpomoči. Končno je bil izvoljen veččlanski odbor z nalogo, da v 10 dneh skliče sejo, na kateri naj člani stavijo konkretne predloge glede pomočniškega in vajenskega vprašanja, določitve cen in rajoniranja in kategoriziranja brivskega obrta. Nato je predsednik g. Franjo Novak zaključil nad tri ure trajajoči sestanek z željo, da bi bodočim sestankom prisostvovalo več članov, in se zahvalil za udeležbo vsem članom, zlasti pa tajniku Okrožnega odbora.

Jakob Zadravec:

Trg Središče

Ob 500letnici priznanja srediških tržkih pravic

V južnovzhodnem delu Slovenskih goric, nekako tam, kjer se od Mure navzdol spaja nekdanja štajersko-medmurska odnosno sedanja dravsko-savska pokrajinska meja z reko Dravo, leži naš stari, napredni trg Središče. Zgodovinski podatki* in izkopine dokazujejo, da je nastal iz porušene rimske naselbine, kastela (400 p. Kr. r.), nazvanega »Curta« (in media Curta), kar znači približno po naše: v sredini ali v središču.

Slovenska zemlja med Muro in Dravo tudi v dobi pred Atilom (453) ni spadala pod kraljestvo vzhodnih Gotov, ampak je pripadala Longobardom, ki so jo po brezuspešnih bitkah prepustili Avarom. Bojeviti Avari so jo razširili na naše kraje. Ker se Avari niso bavili s poljedelstvom, so potrebovali nekoga za krčenje gozdov in nadelovanje polja, in ta nekdo so bili naši predniki S l o v e n c i, ki so po letu 568 po K. začeli prodirati proti zahodu, osvoječ si v krvavih bitkah zemljo ob Muri, Dravi in Savi, torej zemljo po vsem južnem Štajerskem, Kranjskem in Koroškem.

Četudi so potujoči Avari gospodovali nad Slovenci, ki so jim obdelovali zemljo, ne izključuje to zgodovinske resnice, da so si Slovenci pod Avari ustvarili stalna bivališča, iz katerih so polje obdelovali in živino redili. Tako je naravno, da je nastala kmalu po prihodu naših pradedov v 6. stoletju v okolici središki slovenska naselbina kot matica poznejšega, odnosno sedanjega trga, to pa zlasti zaradi tega, ker je tukajšnji svet ugoden za poljedelstvo in ker si razvoja prebivalstva ne moremo domnevati drugače kot na sledovih po Avarih in Hunih porušenih stavbah. To dejstvo podkrepujejo tudi v središki okolici najdene starine iz kamene, brončene in rimske dobe. Panonski Slovenci so, kakor ostali Slovani, živeli v zadrugah, to je v velikih družinah, kjer so vsi člani stali pod nadzorstvom starega očeta. Več takih domov se je sčasoma razvilo v vas, pozneje pa v trg in mesto.

Kot prvega kralja Slovencev, v kolikor je ormoško-ljutomersko ozemlje pripadalo v njegovo kraljestvo, navaja kronika središkega trga kralja Sama (623—658). Po njegovi smrti je pripadla Panonija, na katerem ozemlju je ležalo Središče, Frankom, ki so pomenili predstražo nemškega cesarstva. Slovenci so se Frankom sicer žilavo upirali, toda nemškega jarma se niso mogli otresti. Zlasti pogumno se je bojeval knez »slovenske zemlje« Ludovik, v čigar kneževini je bila naselbina sedanjega trga Središče. V dobi med l. 795 in 1199 pripoveduje zgodovina o pokristjanjenju panonskih Slovencev in večkratnih madjarskih vpadih na slovensko ozemlje, ki so končno prenehali z zmago Friderika Ptujskega (1199) pri Veliki Nedelji. Zaradi te zmage je ozemlje od Velike Nedelje do Središča in Sv. Miklavža postalo last deželnega glavarja vojvode Leopolda in je bilo priklopljeno štajerski deželi. V znak hvaležnosti za zmago je Friderik Ptujski podaril svoje posestvo pri Veliki Nedelji križarjem, ki še dandanes obdelujejo svoje obsežne vinograde v ormoškem okraju.

O središki naselbini nam je torej govoriti šele leta 1200. Gospodstvo nad središko naselbino so imeli menjaje ptujski gospodje in solnograški nadškofje. Prvikrat imenuje zgodovina **v letu 1433. grad in trg Središče z mitnico in sodnijo,** ki jo je podedoval takratni gospodar Janez Schaunberg s pravico, da sme pridržati grb »ptujskih gospodov«. Toda že leta 1486 so morali Schaunbergi prepustiti Središče in Ormož Barbari Frankopanski in njenemu možu, ki je s posebno listino obnovil in potrdil trške pravice, to pa zato, ker je prejšnjo listino uničil požar.

Zgodovina pa omenja »grad središki in Središče« že mnogo prej (1255). Trške pravice Središčanov pa segajo že pred leto 1433. Središče torej ni postalo trg v enem dnevu, kot se to marsikje zgodi dandanes, ampak je hodilo svojo razvojno pot dolga stoletja. Od tistih dob imajo Središčani tudi svoj lastni grb: pet srebrnih kolobarjev in trije topoli. O postanku grba pravijo, da gre zasluga za pridobitev središkemu kovaču, ki je graščinsko kolo tako izvrstno popravil, da je graščak dovolil uporabo grba v znak hvaležnosti za popravilo. V 16., 17. in 18. stoletju so gospodarili središkemu trgu ormoški graščaki. Turško kopito je večkrat stopilo na središka tla. O stalnih razprtijah z graščaki vodi zgodovina obširno evidenco. Opisuje tu podivjanost »Krucov«, ki so grozovito ropali, požigali in razsajali med Muro in Dravo, tako da se je ta beseda ohranila med našim ljudstvom kot nekaka označba predrznega, neustrašenega divjaštva brez sočutja in vere. Kot zadnjega graščinskega gospodarja tega Središča imenuje zgodovina Franca Königsackerja (1840). Z letom 1848. pa je, kakor znano, prenehalo graščinsko podložništvo.

*

V dobi avstrijskega cesarja Franca Jožefa (1848) je, če abstrahiramo boje z Madjari, največjega pomena prebujenje narodne zavesti in hrvaško - slovenske vzajemnosti. Središki dijaki so študirali v Varaždinu in so prežeti ilirskega duha (Stanko Vraz, dr. štefan Kočevar) ustvarjali podlago za osamosvojitev jugoslovenskih narodov. V dobi absolutizma zabeležuje zgodovina (1850) ločitev upravne in pravosodne oblasti, uvedbo porotnih sodišč in orožništva. Središče je bilo podrejeno okrajnemu glavarstvu v Ptuju in okrožni oblasti v Mariboru. Leta 1860 so dobili Središčani z zopetno uvedbo ustave svojo deželnozborsko volilno okrožje ter bili uvrščeni v volilno skupino mest in trgov, ki je prinesla v kmetskih občinah prvikrat zmago slovenskega kandidata Hermana.

Središčani so bili vedno dostopni za narodno delo. Že 31. 5. 1867, ko je napravila ljutomerska Čitalnica izlet v Središče, so jo tržani navdušeno pozdravili. Nekako v tem času so sodelovali Središčani pri ustanovitvi »Hranilnega in posojilnega društva v Ormožu« ter si ustanovili bralno društvo »Edinost«. Po več ali manj nepomembnih dogodkih je bila 1907 uvedena splošna direktna volilna pravica, dve leti kasneje pa nova volilna postava za deželni zbor. Takrat je bil prvič izvoljen v kmečki skupini v državni zbor sedanji senator dr. Miroslav Ploj, dočim je slovenski kandidat Rebek pri volitvah v mestni skupini za deželni zbor ostal v manjšini.

Izza 16. in 17. stoletja se je do današnjega dne ohranilo v Središču več rodbin, ki so najstarejše korenine v Središču. Mnogo se jih je priselilo iz sosednega Medmurja. Popis posestnikov iz leta 1795. navaja 142 imen, ki so postali v novejši dobi deležniki skupnih zemljišč, v kolikor so te neposredno hasnovali. Trška občina Središče je že od nekdaj slavila kot bogata. Skrbno sestavljeni občinski računi dokazujejo, kako pametno in varčno se je gospodarilo. Občina ima okrog 200 oralov zemljišč, medtem mnogo gozdov in polja, ki jih občinski odbor oskrbuje in čijih donosi se stekajo v občinsko blagajno, ter okrog 200 oralov veliko površino pašnikov, ki je last starih srediških občanov in jih oskrbuje za to izvoljen poseben gospodarski odbor.

* Po knjigi »Trg Središče, krajepis in zgodovina«. Spisal prof. dr. Kovačič.

Fran Krapeš — 70 letnik

Naš popularni »Ata živili«, ki si je stekel nebroj nevenljivih zaslug, se je rodil ravno na novega leta dan 1864 v Otlici-Dol pri Ajdovščini. Bil je sin malega posestnika. V njegovem rojstnem kraju ni bilo šole, najbližja pa je bila oddaljena 3 ure hoda, tako da v šolo ni nikdar hodil. Z 11. letom starosti je šel od doma v Gradec, kjer se je učil rokodelstva pri čevljarskem mojstru „Dietlu. Izučil se je za čevljarja ter bil potem kot čevljarski pomočnik v Gradcu zaposlen. Po 7letnem bivanju v Gradcu je prišel kot 18letni mladenič v Ljubljano, kjer je ostal do danes. Zaposlen je bil najprej kot čevljarski pomočnik pri Szantnerju in pozneje pri Kunstu, a se je že z 21. letom starosti osamosvojil ter začel lastno čevljarsko obrt zvezano s trgovino s čevlji. Prvi njegov lokal je bil v Bahovčevi hiši pri Št. Jakobskem mostu. Dasi je bil izučen rokodelstva je neumorno delal in večno hrepenel po napredku in ga je prirojena ljubezen do gostilničarstva vedno vlekla, da se posveti temu stanu. Že leta 1886 je vzel poleg čevljarske obrti v zakup gostilno pri Šifu na Bregu, a leto pozneje je prevzel v najem kavarno v prvem nadstropju na Jurčičevem trgu po Švicarju g. Bischofu. Krapeš je bil prvi slovenski kavarnar v Ljubljani, kajti kavarnarji so bili tiste čase samo Švi-

Že v zgodnji mladosti se je vpisal v razna društva, ki jim je bil pravi dobrotnik ter zvest član. Bil je vedno navdušen Sokol in član ljubljanskega Sokola od leta 1888, za časa ko je bil starosta sedanji senator Ivan Hribar. Pred 40 leti je bil član vseh takratnih društev. Pevsko društvo Slavec, kolesarski klub Ilirija, Prostovoljno gasilsko društvo, Kmetijska družba, Obrtno društvo itd. so ga šteli za svojega najvdanejšega in podpornega člana.

Krapeš Fran je bil vedno v prvih naprednih vrstah in agitator napredne stranke ter vnet Slovenec. Gasilsko društvo, katerega član je bil do požara starega gledališča, ga je s Perdanom izključilo, ker je vedno zahteval slovensko poveljevanje. Stremeč po napredku je čez nekaj let prevzel pri Fišerju v Zvezdi v zakup National kavarno, a ga je veliki potres leta 1895 prisilil, da si je omislil barako v sredini Zvezde, da je mogel nadaljevati kavarniško obrt. Ko se je po potresu Ljubljana prenavljala in je na Dvornem trgu g. Pongratz zidal novo hišo, je Krapeš uredil na svoje stroške novo kavarno, s katero so Slovenci dobili prvi vsenarodni lokal. S pomočjo arhitekta Jagra, ki se sedaj nahaja v Ameriki, in g. Josipom Primožičem je dal Krapeš Ljubljani nekaj samoslovenskega, ter je arh. Jager napravil motive, ki so zbujali takratni Ljubljani občudovanje. Ker je bila kavarna na znotraj v tako strogem slovenskem duhu napravljena, je hotel imeti tudi vidni napis na zunaj. Peljal se je osebno na Dunaj k hišnemu lastniku, ter ga prosil za dovoljenje, ako sme imeti na njegovi hiši slovenski napis, kar je g. Pongratz dovolil. Vsled njegove požrtvovalnosti je dobila leta 1898 Ljubljana sredi mesta okusno opremljeno kavarno, ki je bila na znotraj in zunaj samoslovenska, a nad kavarno se je ponosno bleščal napis »Narodna kavarna«. Krapeš je bil prvi, ki je imel svojo obrt označeno samo v slovenskem jeziku. Kavarna je bila zbirališče vsega narodnega občinstva in vseh zavednih Slovencev. Poleg kavarne je otvoril leta 1903 lepo urejeno restavracijo »Zlatorog« v Gosposki ulici. V njegovi kavarni in restavraciji so se zbirali dolga leta slovenski narodni voditelji in zarotniki. Tudi zavedni slovenski častniki so zahajali k njemu, med katerimi tudi general Maister, major Lavrič, major Colarič itd. Krapeš je bil tudi med ustanovitelji Jezdnega odseka ljubljanskega Sokola ter vzdrževal vedno po par konj, da se je sokolska mladina učila jezditi.

Med svetovno vojno je bil prideljen komisiji za kvalifikacijo konj za bivšo Kranjsko ter z majorjem Riederjem in pozneje ritmojstrom Teiberjem neumorno pomagal in koristil slovenskemu kmetu.

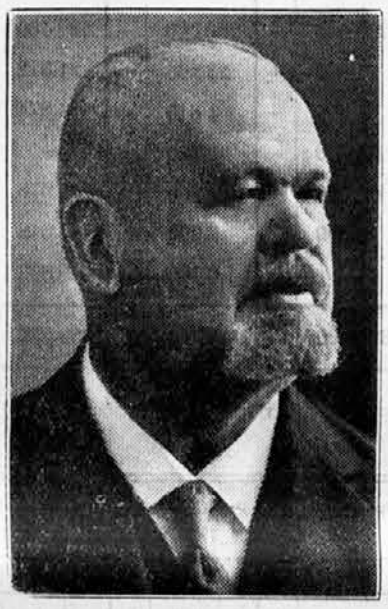

Zarotniški sestanki vobče in v Krapeševih lokalih so bili pomembni. Prišel je polom monarhije. Pri demobilizaciji je neumorno delal in pomagal v prid našemu mestu in novi državi. V sokolskem kroju je na kolodvoru nadziral prevoz demobilizacijskega materijala in zlasti konj. Takratni žel. poveljnik, sedanji svetnik stola sedmorice g. Nagode, mu je dal nalog, da izvagonira cel vlak konj namenjenih v Avstrijo, katere je potem odpremil v Tivoli, odkoder so jih odpremili v Zagreb in Beograd.

Tudi v naši državi je Krapeš mislil na napredek Ljubljane in premišljeval, kako bi se dala nemška trdnjava, bivša Kazina, podrediti novemu duhu. Da je Kazina prišla v napredne dosedanje roke, je velika zasluga ravno g. Krapeša. Leta 1921 je prevzel po velikih ovirah vse spodnje prostore Kazine v najem. Še bolj kot pri ureditvi Narodne kavarne je pokazal svoj izborni okus pri ureditvi Kazine. Ne meneč se za stroške, je iz starih zatohlih lukenj napravil vabljive in moderne lokale, ki so dali Ljubljani nekaj velikomestnega, zlasti poleti, ko je bil otvorjen naravnost razkošno opremljen kavarniški in restavracijski vrt. Zvezda je postala za povojno Ljubljano zbirališče vsega narodnega občinstva. Ustvaritev kavarne in restavracije Zvezde je bila zvezana z velikimi gmotnimi žrtvami, a Krapeš je, ne oziraje se na to, napravil ta lokal v korist splošnosti in velikega ugleda našega mesta.

Krapeš je mož poštenjak, dobričina in vse povsod splošno priljubljen. Kot podpornika raznih društev ga štejejo tudi siromaki za svojega največjega dobrotnika. Marsikateri študent se ima zahvaliti ravno njemu za nadaljnji življenjski uspeh, podpiral je vse denarno in materijalno. Ne smemo prezreti, da je najpožrtvovalnejši ustanovnik Gostilničarske nadaljevalne šole, bolniške blagajne gostilničarjev in inicijator Gostilničarskega doma v Ljubljani.

Krapeš je član mnogih društev in ustanov ter so ga vsled njegovih dobrih del in zaslug imenovali že mnogi za častnega člana. Dasi mož ni nikdar silil v ospredje, mu je mestna občina za velike zasluge nedavno podelila meščanstvo.

Žal, da tudi temu kremenitemu možu ni prizanesla današnja gospodarska kriza in velika konkurenca.

Možu, ki je polnih 50 let vestno, srčno in varčno gospodaril, ki je nastopal in sodeloval gentlemensko in odločilno ob mnogih nacionalnih zadevah našega naroda v času najtežje naše nacionalne dobe, možu, ki je eden redkih originalovparvenijev naše dobe, katere potrebe je razumel po očetovsko kakor le malokdo, dobričini in drugemu redniku neštetih naših mož, ki zavzemajo odlične pozicije, temu možu, ki je umel dati svojemu življenju bogato vsebino dobrih in idealnih del, temu se je — ironija usode — ob zatonu njegovega življenja dogodilo, da mora z grenkim in nesigurnim občutkom čakati na rešitev svoje usode, ki leži v rokah — recimo dobrih upnikov — ker se nadejamo, da se bodo tako izkazali. **Želimo vrlemu možu, ki mu mora biti ves naš narod hvaležen, da srečno prestane to težko preizkušnjo na stara leta, k čemur mu mora pomagati simpatija celotne slovenske nacionalne javnosti.**

V KORIST

ONEMOGLIH OBRTNIKOV, NJIHOVIH VDOV IN VAJENSKEGA DOMA V LJUBLJANI SE VRŠI

DESETI

TRADICIONALNI OBRTNIŠKI PLES

NEPREKLICNO 6. JANUARJA 1934

V DVORANI KAZINE.

ZAČETEK OB 8. URI ZVEČER.

VABI

ODBOR OBRTNIŠKEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

PODPRITE S SVOJIM OBISKOM PLEMENITE CILJE OBRTNIŠKEGA DRUŠTVA!

Trg Središče ima 236 hiš in 1152 prebivalcev in meji severno na okraj Vodranci, up. obč. Kog, vzhodno na občino Macinec v savski banovini, zapadno pa na kraj Obrež up. obč. Središče, dočim dela južno mejo reka Drava. Prebivalstvo se peča po veliki večini s poljedelstvom, živinorejo in vinogradništvom. Razen umetnega mlina tvrdke J. Zadravec, električne žage Kočevarjevih naslednikov ter središke Oljarne ni v trgu nobene industrije, naseljenih pa je okrog 60 obrtnikov različnih strok, ki so pa po večini obenem tudi poljedelci. Gostiln je 5, točilnica ena ter tri trgovine z mešanim blagom, ki pa se sporedno bavijo tudi z eksportom sadja in jajc.

Trg Središče ima lastno župnijo, čije sedež je tik ob meji središkega ozemlja, na Grabah bivše občine Obrež. Osnovna šola je 6-razredna in slovi že od nekdaj po svojih dobrih učnih uspehih. Obrtnonadaljevalno šolo obiskuje okrog 40 obrtniških vajencev. Tu in tam se prirejajo tudi tečaji in poučna predavanja. V komunikacijskem oziru veže Središče glavna državna cesta Maribor - Čakovec, banovinska cesta Središče - Ljutomer ter banovinska cesta Središče - Štrigova in več v dobrem stanju vzdrževanih občinskih cest. Z lastno občinsko hišo »rotovžem« ter primernim upravnim in varnostnim aparatom je preskrbljeno za redno upravo občine. Ker ima Središče svojo železniško postajo, kjer imajo poleg vseh osebnih postanek tudi dnevni brzovlaki ter poštni urad z brzojavno in telefonsko centralo, bi bil to idealen kraj za letoviščarje, kojim ni do prevelikega luksuza, pač pa do prijetnega miru, krasnih izletov v naravo, hladnih dravskih valov ter do cenene in odlične preskrbe.

Tudi organizacij Središčanom ne manjka. Imamo dve hranilnici in posojilnici, Gasilno društvo, Obrtno društvo, Obrtno zadrugo, Sokolsko društvo, Društvo kmetskih fantov in deklet, Strelsko družino, Kmet. gospodarsko zadrugo, Zadrugo za rejo bikov, Gospodarski odbor deležniškega premoženja in še več sličnih koristnih naprav. V zadnjem času smo dobili tudi spomenik v svetovni vojni padlim žrtvam, ki ga je g. ban dr. Marušič dne 29. X. osebno odkril. Središka občina ima lastno električno centralo, je bila svojedobno na glasu kot ena najbogatejših občin ter do pred kratkim niso občani plačevali nobenih občinskih doklad. Tok časa in izredne gospodarske razmere pa so tudi njo prisilile k uvedbi doklad.

Središčani slove po svoji gostoljubnosti. Sicer pa jim pravijo ljudje, da so »sami za se«. Ta prislovica se je Središčanov poprijela v oni dobi, ko so še lepo složno nastopali in soglasno volili slovenske kandidate v graški deželni in dunajski državni zbor, to pa seveda v največjo jezo Nemcev, ki so zato v svoji onemoglosti krstili Središče za »Das windische Moskau«.

Zunanja oblika naših hiš je čedna. Po navadi obstoje hiše iz dveh sob, kuhinje in shrambe, hlevi pa iz oddelka za krave, konje in posebej še svinjakov. Vsepovsod vlada red in čistoča, prebivalstvo je varčno, delavno in le posebne priložnosti povzroče, da si ga Središčani denejo malo »pod kapo«. Redna izjema je le, če se hodi po vino v gorice. Središčani radi pošiljajo svoje otroke v šolo ter v verskih ozirih na zaostajajo za svojimi podeželskimi sosedi. Svoje prednike zelo spoštujejo. Ponosni so, da je iz srediških vrst izšlo mnogo odličnih učenjakov, duhovnikov in prosvetnih izobražencev . . .

V pred- in medvojni dobi so si stekli prav posebnih zaslug za Središče pokojni župani Čulek, Kočevar in Šinko (1901—1919). V dobi županovanja zadnjega v prvih letih tega stoletja je občina uvedla — kot prva za občino Kokarje, — samo slovensko uradovanje. Volilni izidi trga Središča so bili vedno v narodnem in naprednem oziru odlični. S komasacijo občin je bil naš trg združen z bivšo sosedno občino Obrež in z delom bivše občine Šalovci, dasi bi Središčani rajši ostali občina »za se«, kakor so to pravico oblasti priznale večini trgov na Slovenskem. Upajmo, da še v tem oziru ni spregovorjena zadnja beseda in da se bo našemu priljubljenemu županu g. Kolariču s pomočjo novoizvoljenega upravnega odbora posrečilo doseči osamosvojitev našega trga in ohranitev naših 500letnih trških pravic.

Svoj skromen članek s tem končam, Napisal sem ga z namenom, da prispevam k medsebojnemu spoznanju kot hvaležen spomin Središčanom, ki so skozi stoletja ohranili in branili svojo nacionalno zavednost in jugoslovansko miselnost.

Uvoz žive in zaklane perutnine v Švico

Uvoz žive in zaklane perutnine v Švico je omejen in se zaradi tega perutnine ne more uvažati brez posebne odobritve, katero mora prejemnik blaga dobiti od Service des importation près Departement de l'economie publique, à Berne«. Prošnje za uvoz perutnine se morajo predložiti navedenemu oddelku na predpisanem obrazcu. Svetujemo, da izvozniki ne odpremijo perutnine, namenjene za Švico, dokler jih uvozniki ne obvestijo, da so prejeli uvozno dovoljenje, ker bodo švicarske pošte vračale vse pošiljke s perutnino, glede katerih jim ne bo predloženo uvozno dovoljenje.

Ste že poravnali naročnino?

Odlikovanje zaslužnega obrtniškega voditelja

Nedavno je bil za svoje velike zasluge na nacionalnem polju in na polju obrtniškega dela odlikovan z redom Jugoslovenske krone IV. reda zbornični svetnik g. Jakob Zadravec v Središču ob Dravi, eden najmarkantnejših naših obrtnikov in obrtniških voditeljev. Da bi mu tudi s svoje strani osebno dal priznanje za njegovo nesebično in požrtvovalno delo, mu je ban dravske banovine g. dr. Drago Marušič izročil sam to visoko odlikovanje v prisotnosti narodnega poslanca Ljudevita Pivka, predsednika Obrtniškega društva in podpredsednika ZTOI g. Josipa Rebeka in drugih. Čestitkam mnogih se pridružujemo tudi mi in želimo g. Zadravcu še mnogo let plodnega dela za naše obrtništvo. — Uredništvo.

Vsem cenjenim naročnikom!

Da bo mogoče list redno izdajati, prosimo vse cenj. naročnike, da takoj poravnajo vso zaostalo naročnino.

Franjo M. Robič, Središče ob Dravi.

Položaj podeželskega obrtništva in trgovstva

Takoj uvodoma hočem poudariti, da se ne smatram kompetentnega govoriti avtoritativno o stanju našega podeželskega obrtništva in trgovstva. V to so pozvane naše službene stanovske organizacije in ustanove. Toda kot podeželski trgovec, živeč stalno med narodom in že po svojem poklicu v stalnih stikih z najširšimi plastmi našega ljudstva, pa tudi kot dolgoletni sodelavec v naših stanovskih organizacijah imam vpogled v razmere in kot tak se čutim upravičenega, da iznesem neke činjenice in opažanja z željo, da jih spozna tudi širša javnost, a tudi z željo, da bo to po možnosti v korist našemu stanu.

Poznavajoč razmere in navajen gledati stvarnosti in dejstvom naravnost v oči, moram ugotoviti brez pretiravanja, da je stanje našega podeželskega obrtništva in trgovstva izredno težko.

•

Težek položaj obrti in trgovine in njih naglo nazadovanje se najbolj vidi iz dejstva, da se ne samo hudo krči število novih obratov, temveč da še bolj naglo naraščajo odjave. Dočim smo lani opažali še precej normalno gibanje prijav in odjav trgovskih in obrtnih obratov, je nastopil letos popolen preobrat. V devetih mesecih tekočega leta se je število trg. obratov v dravski banovini — po podatkih Zbornice TOI — skrčilo za 874, dočim je lani v istem razdobju še naraslo za 53. Število obrtnih obratov v dravski banovini se je — po podatkih Zbornice TOI — v prvih devetih mesecih tekočega leta skrčilo kar za 971, dočim se je še lani v istem razdobju pomnožilo za 440. Te številke so značilne in nujno kličejo po pomoči.

Naglo nazadovanje obrti in trgovine ni samo posledica splošne krize, temveč je mnogo vzrokov, radi katerih smo prišli v ta položaj. O teh vzrokih bi se dala napisati cela poglavja, toda vodilo bi predaleč čez okvir tega članka, ako bi hoteli o vseh teh številnih vzrokih razpravljati podrobno.

V naslednjem so hočemo dotakniti glavnih vzrokov:

V prvi vrsti hočemo ugotoviti, da je propadanje trgovine *posledica* — poleg poslabšanja splošnih razmer — *širjenja nabavljalnih in konzumnih zadrug,* ki uživajo davčno prostost in druge olajšave. Neenaki konkurenčni pogoji v trgovskem poslovanju! Koliko se je o tem že pisalo in razpravljalo. Toda vsi naši upravičeni in utemeljeni protesti niso do sedaj nič zalegli. Raznih nabavljalnih zadrug ne čutijo danes samo trgovci in obrtniki v mestih, temveč tudi oni na deželi, ki so sicer daleč od sedežev teh priviligiranih podjetij. Nikdo noče kratiti n. pr. uradništvu pravice, da ima in da se poslužuje teh svojih zadrug. Priznamo tudi, da se zlasti v zadnjem času ne vrši toliko zlorabe v tem, da bi se oddajalo iz teh zadrug nečlanom. Toda dobro znamo, in to lahko dokažemo, da se vršijo zlorabe v tej smeri, da eden član nabavlja več, kot rabi zase in za svojo obitelj. Znani so mi slučaji, da kupuje v nabavljalni zadrugi potom svojega zeta — učitelja njegova tašča, premožna posestnica iz naše okolice, vse svoje potrebščine za svoje obširno gospodarstvo, pa tudi za svoje znance in sorodnike in oskrbuje na ta način iz zadruge s špecerijo in gospodarskimi potrebščinami pol vasi!

V borbi proti zadrugam smo maloobrtniki in malotrgovci popolnoma osamljeni: veletrgovina in industrija nima povoda nastopati proti tem ustanovam, ker ima v njih svoje dobre odjemalce. Smelo trdim, da so tisti, ki širijo in favorizirajo te zadruge grobokopi naše legalne trgovine in obrti in vprašati se moramo samo: Cui prodest? *Najzanesljivejši opori državnih in samoupravnih financ propadata, dočim se bahato razvijajo davkov proste trgovine.* Poleg velike moralne škode, ki jo trpi država vsled tega, da se širi v trgovskih in obrtniških vrstah nezadovoljstvo in malodušnost, ker se upravičeno čutijo zapostavljeni, pomenijo te zadruge znatno škodo državnim in javnim financam. Caveant consules!

Šušmarstvo je poglavje za sebe, o katerem bi se dalo napolniti vse stolpe našega lista. Priznati treba sicer, da je opažati v zadnjem času, odkar je prenešena borba proti šušmarstvu na okrožne odbore, izboljšanje, dasiravno se žal še vedno ponavljajo slučaji, da podpirajo šušmarje baš tisti, ki so prvi poklicani jih zasledovati.

Končno pa, ako hočemo biti objektivni, moramo priznati, da se je razpaslo šušmarstvo v prvi vrsti vsled nepravilne prakse obrtnikov samih, ki so vedno zaposlovali preveliko število vajencev ter iste odpuščali po prestani učni dobi

Industrijska konkurenca je zlasti v oblačilni in čevljarski, pa tudi v usnjarski stroki zavzela take oblike, da grozi tem strokam popolen polom.

Težko stanje na denarnem tržišču ima za posledico *popolen zastoj gradbene delavnosti,* tako, da so gradbene stroke popolnoma brez posla. Vsled splošno slabe zaposlenosti nastaja vedno hujša *medsebojna konkurenca,* tako, da še tisti, ki imajo kaj posla, delajo po tako znižanih cenah, da o kakih zaslužkih ne more biti govora.

Ne bom našteval nadaljnjih vzrokov, ki so poleg že naštetih povzročili tako hudo nazadovanje trgovine in obrti. Prostor, ki mi ga je dal na razpolago g. urednik, hočem uporabiti tudi še v to, da se dotaknem še enega problema, ki je po mojem skromnem mnenju zelo važen zlasti za podeželske pridobitnike. *Dotakniti se hočem nove uredbe o zaščiti kmeta.* Priznati treba, da je prinesla nova uredba nekaj važnih določb tudi v pogledu trgovskih in obrtniških terjatev pri kmetu. Brezdvomno značijo te določbe neko olajšavo v realiziranju naših terjatev napram kmetu, ki so nam — da se izrazim finančno strokovnjaški — zamrznile in ki so bile kot take eden glavnih vzrokov vseh težkoč, v katere smo zabredli podeželski trgovci in obrtniki, ki poslujemo v pretežnem delu s kmeti. Toda vse te določbe nas ne morejo zadovoljiti. Po mojem skromnem mnenju bi bilo edino pravilno, *ako bi se vsem dolžnikom, torej poleg kmeta tudi obrtniku in trgovcu z zakonom osigurala ista in enaka možnost postopnega (12 letnega!) odplačevanja dolgov po znižanih obrestih, kakor je to omogočeno po novi uredbi kmetom.* Smatram, da se tej zahtevi ne da odreči opravičenosti! Vsi dolgovi podeželskih pridobitnikov, zlasti pa hipotekarni, datirajo iz takozvanih boljših časov, ko so tudi pridobitniki stali napram svojim obveznostim v pogledu premičnega in nepremičnega premoženja in v pogledu možnosti zaslužka v neprimerno boljšem razmerju kot stoje danes. Zato je postulat pravičnosti in enakopravnosti, da se ti dolgovi glede odplačevanja tretirajo na isti ali vsaj slični način, kot se tretirajo kmetski dolgovi.

Že me prihajajo tovariši spraševat: Kaj pa bo z nami? Od denarnih zavodov, kjer imajo obveznosti, dobivajo namreč pisma s (približno) sledečo vsebino: »Obveščamo Vas, da smo Vas po točnem besedilu zakona z dne 22. nov. t. l. o zaščiti kmeta uvrstili med nezaščitene dolžnike. Pri tej priliki Vas opozarjamo, da morate takoj pri nas izvršiti večje odplačilo, ker bi bili sicer primorani, da pridemo do gotovine, proti vsem nezaščitenim dolžnikom nastopiti tožbenim potom.« Tako glasijo ta pisma in pri takem stanju stvari se res moramo vprašati: Kaj bo z nami?

Obrtniški stan ima po podatkih zbornic v naši državi čez 220.000 delavnic in nad milijon državljanov živi neposredno od obrti, a še večje število pripada trgovskemu stanu. To pomeni, da predstavlja obrtništvo in trgovstvo najmanj eno sedmino celokupnega prebivalstva v državi. Moje mnenje je — in tu mi bodo brezdvomno pritrdili mnogi naši borci —, da je vse delo v naših stanovskih organizacijah, vsi zbori in protesti, resolucije in deputacije, predstavke itd., z eno besedo vse metode našega dela za izboljšanje položaja našega stanu, danes zastarane in preživele. Ponovno se mi je dogodilo, da je resolucije našega Obrtnega društva, kateremu sem imel čast predsedovati daljšo dobo, kratkomalo ignoriral domači občinski odbor in domača krajevna organizacija stranke.

Koliko se je trosilo energije, časa in denarja po raznih shodih in protestnih zborih, proti šušmarstvu, proti privilegijem nabavljalnih zadrug itd. itd. Rezultati? Ničevi! Zatorej: Čim aktivnejše udejstvovanje v politiki in v političnih organizacijah je danes edina pot, po kateri bomo dosegli izboljšanje našega položaja. Ne omalovažujem stanovskih organizacij, toda trdno sem prepričan, da bomo imeli še le takrat, ko bode trgovski in obrtniški stan igral ono vlogo v državni politiki, ki mu pripada po njegovi moči in po njegovi važnosti v socialnem, ekonomskem in nacionalnem oziru, da bomo imeli še le takrat: Srečno novo leto!

Proračun obrtnih nadaljevalnih šol

za šolsko leto 1933-34, sprejet na seji šolskega odbora obrtno nadaljevalnih šol v Ljubljani 20. IX. 1933.

Zap. štev.	Potrebščine	Proračun za leto 1933/1934		Proračun za leto 1932/1933		Uspeh za leto 1932/1933	
		Din	p	Din	p	Din	p
1	Honorar učnemu osobju	230.040	—	250 560	—	222.460	—
2	Honorar šolskim upraviteljem	21.600	—	23 200	—	21.372	—
3	Honorar šolskim slugam	4.320	—	4.640	—	4.274	—
4	Kurjava, razsvetljava in snaženje	30.240	—	32.480	—	—	—
5	Učila in stvarne potrebščine	66 000	—	92.800	—	65.976	—
6	Razni stroški	6.000	—	6.000	—	4.648	—
	Saldo kot prebitek	—	—	6.100	—	40,802	—
		372.000	—	415 780	—	359 532	—

Zap. štev.	Pokritje	Proračun za leto 1933/1934		Proračun za leto 1932/1933		Uspeh za leto 1932/1933	
		Din	p	Din	p	Din	p
1	Vpisnina vajencev in vajenk	2.100	—	2.280	—	2.194	—
2	Prispevek vajencev in vajenk	130.000	—	150.000	—	137.221	—
3	Podpore javnih oblasti in korporacij	234.500	—	259.000	—	214.500	—
4	Razni dohodki	5.400	—	4.500	—	5 617	—
		372.000	—	415.780	—	359,532	—

Sprejet na seji šolskega odbora obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani dne 20. sept. 1933.

Blagajnik:
Zagradnik Stanko s. r
mestni računski kontrolor

Predsednik:
Dr. Puc Dinko s. r.
župan in mestni načelnik

POJASNILA

Potrebščina

Ad 1. Pouk se vrši 27 tednov po 8 ur — telovadba posebej — v 54 razredih. Honorar za pouk znaša:

a) za učitelje s fakultetsko izobrazbo Din 25.— za vsako efektivno uro.
b) za kvalificirane učitelje Din 20.— za vsako efektivno uro.
c) za nekvalificirane učitelje Din 15.— za vsako efektivno uro.

V razredih s 30 in več učenci sme razrednik zaračunati tedensko po eno uro za razredništvo.

Ad 2. Honorar za upravljanje in vodstvo strokovne nadaljevalne šole znaša za vsak razred letno Din 400.—.

Ad 3. Honorar za postrežbo znaša za vsak razred letno Din 80.—.

Ad 4. Troški za kurjavo, razsvetljavo in snaženje se računajo za vsak razred mesečno Din 80.—.

Ad 5. Troški za učila in stvarne potrebščine za ca. 1200 vajencev in vajenk.

Ad 6. Honorar blagajniku šol. odbora obrtnih nadaljevalnih šol, tiskovine in razni drugi nepredvideni izdatki.

Pokritje

Ad 1. Prispevek za kontrolne knjižice à Din 2.—.

Ad 2. Prispevek mesečno Din 20.—.

Ad 3.
a) Mestna občina ljubljanska . . . . . Din 120.000.—
b) Kraljevska banska uprava dravske banovine . . „ 90.000.—
c) Zbornica za trgovino, obrt in industrijo . . . „ 20.000.—
č) Razna združenja . . . . . „ 4.500.—
Skupaj Din 234.500.—

Ad 4. Obresti od vloge na knjižici št. 8754. Gradbeni fond za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani pri Mestni hranilnici ljubljanski, tu.

Jubilej uglednega obrtnika

u— Na svojem lepem in prijaznem posestvu v Brežicah je praznoval začetkom decembra 70letnico rojstva širom Slovenije znani, ugledni gostilničar in mesar g. **Ivan Grobušek.** Zibelka mu je tekla v Sevnici, še kot mladenič pa je prišel v Brežice, kjer se je izučil mesarske obrti. Izredno marljiv in delaven se je kmalu osamosvojil ter odprl lastno mesnico, nato pa tudi gostilno, ki je kmalu zaslovela, tako zaradi svoje solidne postrežbe, kakor tudi izvrstne kapljice. Njegova verna, zdaj že pokojna družica, mu je rodila pet otrok, ki jih je vzgojila v narodnem duhu. Jubilant sam je bil namreč vedno odločen in kremenit naprednjak, ki nikdar ni klonil, tudi ne takrat, ko so ga preganjali. Uglednemu jubilantu, ki je kljub sedmim križem še vedno čil in zdrav, prava štajerska grča, k jubileju iskreno čestitamo in želimo, da bi zaton svojega življenja preživel v miru in zadovoljstvu!

Bolgarski kralj s kraljico in svojo suito je te dni obiskal našega kralja in Njegov dom. Vsi so bili s prisrčnim sprejemom izredno zadovoljni in je ta obisk gotovo znak boljših medsebojnih odnošajev med našo državo in Bolgarijo, kakor so vladali doslej.

Sokol kraljevine Jugoslavije ima 25 žup, 919 društev, 238 čet in nad 300.000 članov.

Taksne znamke sedanje izdaje po 10 dinarjev bodo vzeli iz prometa in jih nadomestili z znamkami nove izdaje.

Položaj našega obrtništva

Zagrebški podžupan, mizarski obrtnik g. Jakob Pavlina, je v božičnih »Novostih« objavil zanimiv članek, iz katerega v izvlečku posnemamo naslednje:

u— Obrtniški stan šteje po podatkih naših skupnih in ločenih obrtnih zbornic v Jugoslaviji čez 220.000 obrtniških delavnic ali okrog 1,000.000 ljudi, ki žive neposredno od obrtniškega dela, kar pomeni, da naše obrtništvo predstavlja štirinajsti del skupnega prebivalstva naše države. Ako temu pridenemo še dejstvo, da so ravno obrtniki nositelji naše meščanske družabnosti, da so oni kot srednji sloj nosilci harmonije v družbi in skoro edini prehod iz internacionalnega proletarca v nacionalnega državljana, potem moramo priznati veliko važnost obrtništva v socialnem pogledu.

V ekonomskem pogledu je ravno obrtniška pridobitnost v naši državi silno važna, ker je naša industrija še preslaba, da bi mogla zadovoljiti vse potrebe našega tržišča v kvalitativnem in kvantitativnem pogledu. Obrtniška proizvodnja je tista, ki tem potrebam ustreza in tako onemogoča uvoz. Obrtniško gospodarstvo je v rokah nacionalnega elementa, ki zaposluje le domače delavstvo in troši v državi zasluženi denar zopet v državi sami. To veliko število obrtniških delavnic pomeni istotoliko državnih in samoupravnih davčnih edinic, ki zvesto izpolnjujejo svoje dolžnosti do države in naroda. Končno pa je naše obrtništvo tudi važen faktor v državi, s katerim more ista v vsakem času računati in se na njega tudi osloniti.

V nacionalnem pogledu so naši obrtniki najbolj čist, nacionalni pridobitni element

in dobri državljani, ki so, dasi niso preveč aktivno posegali v naše politično življenje, ipak ogromno storili za notranjo kosolidacijo razmer, ker so kot lojalni pridobitniki in državljani s svojo obrtniško politiko, polno takta in največjega razumevanja, doprinesli nedvomno velik obol notranji izgradnji naše jugoslovenske domovine. Skromen v svojih potrebah, obrtnik tudi v javnem življenju dela brez hrupa in brez želje za javnim priznanjem. Dasi je to sicer hvalevredno, moramo vendar biti mnenja, da ta prirojena skromnost obrtnikov ne bi smela segati predaleč, ker bi nekateri, ki se v stvar ne znajo poglobiti, znali to napačno tolmačiti.

Če gledamo obrtnike v našem gospodarskem življenju, a zlasti če gledamo njihove težke napore v tej včasih neznosni gospodarski krizi, moramo priti do zaključka, da je to tako žilava in vztrajna panoga našega nacionalnega gospodarstva, ki je v stanju boriti se tudi z najtežjimi časi. Ko so se močna podjetja okoristila z izrednimi merami, ki jih je za olajšanje težavnih razmer določila vlada, so bili med obrtniki le redki, ki so to storili. Obrtniki so znali svoje izdatke omejiti na minimum, ostali so tako rekoč ob suhem kruhu, a vendar so vedno zadostili vsem svojim obvezam napram vsakemu. Težko stanje na finančnem tržišču v zvezi z ustavitvijo izplačil naloženega denarja je težko prizadelo tudi naše obrtnike, toda iz njihovih vrst niso prišli protesti, nego nasprotno le uravnoteženi predlogi njihovih ustanov — za normalizacijo naših razmer. Toda tako možato stališče ne sme merodajnih zapeljati v napačno mnenje, ker je položaj naših poštenih in solidnih obrtnikov danes vse težji. Gradbene stroke so docela brezposelne, a enako tudi druge. Oni redki pa, ki imajo vsaj malo dela, so morali cene tako občutno znižati, da o zaslužku sploh govoriti ne smemo. Končno pa je tudi industrijska konkurenca zavzela že tako širok razmah, da preti obrtnikom s katastrofo. To velja zlasti za usnjarske in tekstilne obrtne stroke. Prekrižanih rok ne stoje seveda niti obrtniki. Žilavi in borbeni so. Obrtniške ustanove so začele močno in zdravo zadrugarsko propagando, ki bo mogla dati najboljši odpor vsemu kar ni obrtništvu v korist.

Protestov iz obrtniških vrst ni, a vsaka konstruktivna in dobro želeča kritika je potrebna. In ravno zaradi tega, ker zapažamo v vrstah našega obrtništva toliko zdravega presojanja, konstruktivnega dela in dobro želeče kritike, je nujna potreba, da vsi

stopijo čim aktivnejše v politično življenje,

da ne bi nikjer in na nobenem mestu reševali obrtniških problemov brez najtesnejšega sodelovanja obrtnikov. Obrtniki so važen činitelj v državi, svobodni so in neodvisni meščani, ki ne spreminjajo svojih načel zaradi osebnih koristi, nego vedno z ozirom na splošno dobrobit in korist tudi drugih. Ravno zaradi tega gledajo na naše obrtnike v javnem življenju s posebnim razumevanjem. Močni so državni in samoupravni obdavčenci, pa jih zdrava pamet in logika dobrega gospodarja jasno opozarjajo na

pozornost pri načinu porabe in gospodarstva s tem denarjem.

A kako bodo obrtniki zmožni in v položaju odločati o svojih vprašanjih in sodelovati tam, kjer se odloča o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z državnim in samoupravnim gospodarstvom? Nujno je, da z vso številčno močjo vstopijo čim aktivnejše v politiko, oziroma da si potom politike omogočijo vpliv tam, kjer odločajo o najvažnejših obrtniških vprašanjih. Nihče ne sme to razumeti tako, da naj bi nastopilo politično tekmovanje in opredelitev iz čisto političnih nagibov, kakor je to bilo nekdaj, nego le, da pristopijo k delu na nadaljnji konsolidaciji razmer, v katerem morajo sodelovati vsi nacionalno čuteči ljudje pod vodstvom našega vladarja.

*

Po številnosti pripada obrtnikom vplivno in odločilno mesto v naši politiki. Nihče naj se ne peča z mislimi o profesionalnem politiziranju, nego bo le z gospodarsko politiko mogoče izboljšati sedanje težke razmere in spraviti življenje do boljšega blagostanja. Temu vprašanju bomo v bodočnosti posvetili še več pozornosti. — **Uredništvo.**

Fran Iglič, Ljubljana:

Položaj v krojaški stroki

Zadnji »Obrtni vestnik« poroča o sestanku oblačilne stroke v Mariboru, kar bo gotovo začetek prebujenja in dela za gospodarsko povzdigo. Doslej smo poznali v naših združbah samo običajno delo, kot oproščanje vajencev, vpisovanje mojstrov in pomočnikov ter tu in tam malenkostne ovadbe šušmarjev. Vse delo je bilo na ramah predsednikov in deloma odborov, od katerih se je pričakovalo čudežev in rešitve. Za splošen gospodarski položaj pa se ni nihče brigal; prespali smo mnogo let, ne misleč na bodočnost. Upam, da bo od sedaj naprej čas prebujenja in da se bomo začeli oglašati in postaviti naprej pred obrtniško javnost naše razmere, zlasti take, ki ogrožajo naš obstoj.

Od raznih strani smo že čuli izjave, da so Okrožni odbori obrtniških združenj nekak balast samo zato, da izkoriščajo obrtnika. Taka mnenja, so po mojem samo od ljudi, ki ne poznajo ustrojstva in važnosti skupnih enotnih organizacij in nimajo volje ali pa so **nesposobni** za sodelovanje v skupnih strokovnih organizacijah,, katere imajo resen namen, čuvati stanovske interese. So gotovi ljudje, ki bi radi igrali velike in častne reprezentance na visokih mestih. Resno, stvarno in podrobno delo pa jim je odveč.

Protestno zborovanje 13. avgusta pa so baš sklicali okrožni odbori sporazumno in postavili na dnevni red najvažnejši problem našega pokreta »boj šušmarstvu«! Tem potom pa smo tudi zastopniki oblačilne stroke, na vzpodbudo tovarišev iz Maribora, čutili in uvideli, da brez podrobnega in tesnega sodelovanja, osamosvojitve in stanovske zavesti ne bomo imeli nobenih uspehov. Prepričan sem, da nas je ravno to zborovanje premaknilo iz mrtvila in začeli bomo tudi pred javnostjo ščititi naše interese.

Odnehati ne smemo od vprašanja glede šušmarstva pred vsem pri velikih podjetjih, ki jih vodijo slamnati možje in pri državnih zavodih, ki vrše razna rokodelska dela ne samo za lastno potrebo, temveč tudi za zunanje naročnike. S tem ogrožajo obstoj legalnega kvalificiranega obrtnika in mu odvzemajo kruh, da ne more zaslužiti niti za najskromnejše preživljanje svoje družine. In še pri teh naročilih, ki jih dobi, ga naročnik tako pritisne, da mora delati za tako nizko ceno, da pri tem ne more živeti. Imeli smo primer, ki ga moram javno povedati. Neki krojaški mojster je zaračunal za delo enega sako toliko, da je zaslužil na uro, reci in piši **Din 1.50** brutto. V nekem drugem primeru je neki krojaški mojster računal od obleke Din **80.—** in je pri tej vsoti zaslužil bruto **Din 2.—** na uro. Neka krojačica je naredila damski plašč za **Din 50.—**, drugače bi izgubila naročnico, ker bi nesla to delo šušmarici, **katera je bila že večkrat ovadena.** Zaslužila je na uro bruto **Din 1.66.**

Šivilja O. je imela malo posla in je morala prevzeti delo svilene obleke, odlično izdelane, za **40 Din.** Pri tem pa je zaslužila na uro bruto **1.33 Din.** Nešteto takih slučajev imamo, da so primorani naši tovariši in tovarišice delati za tako nizke cene, kot sem zgoraj navedel, kar ni niti za prehrano. Kje naj vzame še za druge življenjske potrebščine in poleg tega pa še za davke? Ni čuda, da se rubeži množijo in obrt propada. Bodoča naloga akcijskega odbora bo ta, da bomo vzpodbudili naše tovariše in tovarišice za tesno in zaupanja polno sodelovanje v gospodarskem pogledu. Ne smemo sami svojih izdelkov podcenjevati. Treba je več zavednosti in boljšega poznanja kalkulacije. Dogajajo se največkrat slučaji, da prinese naročnik delo in ko se mu na njegovo vprašanje pove ceno, pravi: »Jaz imam krojača, ki mi naredi za polovico ceneje.« Toda to je samo pritisk. A v strahu, da naročnik ne odnese dela drugam, mu krojač ali krojačica naredi obleko za tako nizko ceno, da potem zasluži toliko, kolikor sem omenil.

Prosim tovariše in tovarišice, da gojijo večji medsebojni stik in zaupanje, kar bo rodilo posledico, da bo od strani občinstva onemogočeno tako izkoriščanje. Prosim pa tudi tovariše in tovarišice, da mi javijo vse take slučaje in tudi slučaje šušmarjev, da bomo imeli vedno pripravljen materijal, ki ga bomo lahko javno žigosali.

Prihodnjič bom objavil še druge bolj zanimive slučaje, da bo dana nam samim in tudi javnosti prilika, pogledati na dno življenja krojačev in krojačic, in prepričan sem, da bo tudi naša javnost drugače gledala na naš stan, kot do sedaj, ko si predstavlja, kako sijajen je položaj oblačilne stroke.

Čas je, da se prebudimo in prinesemo na dan naše socialne razmere v tem modernem, tehničnem in gospodarsko-političnem razvoju.

Akcija **»boj konfekciji«** je tudi v teku. Za letošnjo jesensko in zimsko sezono še nismo mogli izvesti te akcije po sklepu mariborskega sestanka, to pa zaradi premale zavednosti ali nedelavnosti posameznih udruženj. Vendar pa akcijski odbor ne počiva ter pripravlja in zbira vestno gradivo za pomlad. Združenja, katera do sedaj niso izpolnila svoje naloge, pa prosimo, da to takoj store in da zavzamejo svoje stališče v tem pogledu. Torej vsi na delo!

Opozarjamo vse krojače in šivilje, da je ravnokar izšel **obrtniški koledar za leto 1934,** ki vsebuje važne tabele za našo stroko, poleg tega pa še druge važne zadeve za obrtnike. Zato naj ga naroči vsak takoj, kdor ga še ni dobil. K temu nas kliče tudi stanovska zavest.

Ob enem želim vsem obrtnikom in obrtnicam veselejše in srečnejše novo leto v skupnem delu za čim prejšnjo izpolnitev našega cilja.

Obrtniška kronika

Težek položaj obrtnikov v Medjimurju. Obrtniki v Čakovcu in vsem Medjimurju so zašli v izredno težek položaj, ker je gradbena sezona že skoraj docela mrtva, a na drugi strani imajo tudi zelo malo naročil. Ta težek, že skoraj nevzdržen položaj poklicnih obrtnikov še povečavajo razni šušmarji, ki jih je zlasti v Medjimurju zelo mnogo. Posebno mnogo jih je po vaseh, kjer so bolj svobodni in bolj oddaljeni od nadzorstva oblasti. Ker delajo ceneje od pravih obrtnikov, kar je vsled neplačevanja davkov povsem razumljivo, jih kmetje ne prijavljajo oblastim. V Medjimurju so šušmarji v vseh strokah: kovači, mizarji, zidarji, urarji itd., tako da skoraj nobena stroka ni varna pred njimi in njihovo konkurenco.

Vprašanje opredelitve gradbenih del.

Skoro vsak dan prihaja med raznimi strokami gradbenih obrtnikov do nesporazumov in vprašanj, v katero stroko spada izvajanje posameznih del. Veljavne so sicer še mnoge odredbe po starem obrtnem zakonu, toda ker tehnika napreduje, se pojavljajo tudi nova dela, odnosno nov način ali obdelovanje istega. V veliki večini slučajev ne bo nikdar mogoče točno razčleniti meje med posameznimi obrti, dasi se merodajni trudijo, da bi število nedoločenih takih vprašanj bilo čim manjše. Sedaj je na dnevnem redu vprašanje opredeljenja dela med tkzv. gradbenimi obrtniki: graditelji, zidarji, tesarji, klesarji in graditelji vodnjakov, kar je že vedno bil najtežji problem. Ministrstvo za trgovino in industrijo je zahtevalo od vseh merodajnih zbornic strokovno mnenje o delokrogu vseh obrtnih gradbenih strok, nakar bo sklicana konferenca predstavnikov teh obrti. To vprašanje zelo zanima gradbene stroke in iste že zbirajo ves potrebni materijal.

Osnutek grafične šole v Zagrebu.

Z ozirom na zaključek zadnjega občnega zbora Udruženja tiskarniških podjetij savske banovine, bo v Zagrebu osnovana grafična šola. Tej želji so se pridružili tudi zagrebški knjigoveški obrtniki, pa bo v šoli upoštevan tudi njihov naraščaj.

Omenjeno Udruženje je že izdelalo Pravilnik za to šolo in ga poslalo potom Obrtne zbornice kr. savski banski upravi na odobrenje. Za vzdrževanje te šole bo Udruženje določilo posebne doprinose svojih članov, upa pa tudi na pomoč od Obrtne zbornice, mestnega načelstva v Zagrebu in drugih. Začasno bi imela svoje prostore v zgradbi Državne obrtne šole.

Ta inicijativa zagrebškega Udruženja tiskarnarjev je zelo pohvalna in bo gotovo zadobila simpatije in podporo merodajnih. Tako bo za Beogradom tudi Zagreb dobil svojo grafično šolo, ki je z ozirom na razvoj grafične obrti silno potrebna.

Šolska obveza obrtniških vajencev in pomočnikov.

Z ozirom na odredbe § 298. Obrtnega zakona je obvezno obiskovanje strokovnih nadaljevalnih šol za vajence in pomočnike, ki so mlajši od 18 let.

Upoštevajoč dejstvo, da v obrtno izobrazbo vstopajo dečki večinoma v starosti 14 let, mnogi pa tudi z 12. (§ 453. Obrtnega zakona), lahko vsi dovrše triletno strokovno nadaljevalno šolo v dobi 16 ali 17 let, zaradi česar se pojavlja vprašanje, če so taki učenci še vedno kljub temu dolžni obiskovati svoje strokovne nadaljevalne šole brez ozira na okolnost, če so isto že dovršili.

Principielno rešenje na to vprašanje je vsekakor tako, da vajenci in pomočniki, ki so z uspehom dovršili obrtno nadaljevalno šolo in tako zadostili zakoniti šolski obvezi, **niso več dolžni** iste obiskovati, dasi morda še niso dopolnili osemnajstega leta življenja.

Mlinarji in žagarji se organizirajo

u— Naši mlinarji in žagarji, ki so bili doslej prepuščeni sami sebi v vseh vprašanjih, so se šele letos spomladi začeli organizirati, da tako branijo svoje interese. Že letos v januarju je bilo sklenjeno ustanoviti samostojno zadrugo združenih mlinarjev in žagarjev, za katero sta se posebno trudila predsednik g. Fran Kovačič in g. Udovič, ki sta s pomočjo svetnika Zbornice za TOI g. Windischerja dosegla, da je Zbornica za TOI potrdila pripravljalni ustanovni odbor ter pravila. S tem je bil položen temeljni kamen zadrugi, katere ustanovni občni zbor je bil v nedeljo 26. novembra 1933 v Sokolskem domu v Novem mestu. Predsednik pripravljalnega odbora g. Kovačič je po pozdravu navzočih podčrtal važnost nove organizacije, ki bo podpirala mlinarje in žagarje v borbi za obstanek. Nato je govoril g. Windischer, ki je podčrtal, da je mlinarska in žagarska obrt priznana šele z zakonom, sedaj ko je ustanovljena zadruga jih bo lahko braniti. V imenu okrožnega odbora za črnomeljski, metliški in krški srez je govoril g. Malovič, ki je obljubil, da bo okrožni odbor, ki ima vpisanih okrog 3500 obrtnikov, organizacijo ščitil bolj kakor jih je pa doslej kolektivna zadruga.

Proračun za leto 1934. predvideva 20.430 Din dohodkov in 8545 Din izdatkov. Proračun je bil soglasno sprejet. Pri volitvah je bil za predsednika nove organizacije izvoljen g. Kovačič, za podpredsednika g. Dular iz Vavte vasi, za tajnika g. Sprac; v odbor pa Udovč, Lužar, Fink, Miklič, Nose, Josip Dular, in za namestnike: Malenšek, Kovačič, Golob, Brulc; v nadzorni odbor pa Germ, Povše in Mazele, za namestnika pa Bohte in Podpadec. Zadruga šteje 180 vpisanih članov, od teh 53 žagarjev.

Tudi mi pozdravljamo to novo obrtniško organizacijo, želimo ji najlepše uspehe in jo bomo vedno vsestransko radi podpirali.

Mojstri,

ki iščete vajence katerekoli stroke, se obrnite na Obrtniški vajenski dom v Ljubljani, Lipičeva ulica štev. 2.

Brez krinke in licemerstva

u— Ko je bila v Mariboru ustanovljena podružnica društva jugoslovenskih obrtnikov, smo z začudenjem ugotovili tudi mi v našem listu, da je bil na čelo tega novoustanovljenega društva z našim nacionalnim nazivom izvoljen obrtnik, katerega dosedanje delo ne moremo smatrati za nacionalno. Tudi mariborski časopisi so poleg drugih sami ugotovili ta porazen paradoks in javno izrazili svoje začudenje nad takim delom. Osrednje DJO je takrat smatralo za potrebno, da se ob to umetno ugotovitev obregne s popravkom, ki je med drugim vseboval tudi sledeče: **»Kar se pa tiče jezikovnih vprašanj, spoštujemo mi obrtniki in cenimo vsakega obrtnika, ki zavedno in strokovno misli, četudi to izraža v nemškem jeziku.«**

Mariborski »Večernik« je od strani svojega uredništva pod to pojasnilo dodal še svojo »Opombo«, ki se je glasila:

»Objavljamo to pojasnilo, ki smo ga prejeli od ljubljanskega osrednjega društva jugoslovenskih obrtnikov za dravsko banovino in poudarjamo, da smo kar se tiče različnih mnenj in teženj v našem obrtništvu slej ko prej nepristranski. Stvar obrtnikov samih je, da se pogovore in zedinijo radi svojih ciljev.

Odločno pa odrekamo temu društvu v Ljubljani, da bi razsojalo o naših nacionalnih zadevah v Mariboru in ob severni meji, ker jih ne pozna in nima o njih niti pojma, kakor ne večina Ljubljane. **Naša tukajšnja nacionalna javnost ne more stati brez pomislekov na strani pokreta,** četudi stanovskega, **ki si stavi pri podružnicah na nacionalno ogroženih mestih na čelo ljudi, ki po svojem bistvu ne pripadajo naši narodnosti.** Če hočejo že sodelovati, naj bodo navadni člani. **V Ljubljani** in na bivšem Kranjskem **je to lahko vseeno, v Mariboru pa ni!**

Zato si je storilo ljubljansko vodstvo slabo uslugo, da si je izbralo pri nas za zastopnike nenacionalne ljudi, ki govore na zborovanjih nemško. Naša javnost bo slej ko prej ostala na strani tistih, ki so se 15 let častno borili za slovensko obrtništvo in obrt v Mariboru in zato poznajo naše interese, ki niso le stanovski, temveč tudi narodni! **Pod firmo »jugoslovenski« smejo nastopati samo narodno zavedni Jugosloveni!«**

Mi namenoma nismo hoteli o stvari takoj obširno poročati, kar bi sicer kot kronisti bili dolžni, nego smo počakali razvoj stvari. Ker je še danes, po skoro pol leta, stanje isto in se razmere niso izpremenile, objavljamo to stvar brez vsakega komentarja, da naši pošteni slovenski obrtniki presodijo, ako je tako delo s takim vodstvom res v skladu z nacijonalnim naslovom DJO. Upamo, da nam ne bo treba ponavljati, da spoštujemo vsakega delovnega tovariša, **a da imamo tudi pravico zahtevati, da so v tako važnih obmejnih krajih, kakor je Maribor, na čelu kateregakoli obrtniškega društva res možje, ki so svojo ljubezen do naše svobodne države z delom že dokazali.**

Poleg tega smatramo za svojo dolžnost tudi zabeležiti, da je DJO izbralo za svoj obrtniški praznik praznik Ujedinjenja, kar se v nobenem slučaju ne bi smelo zgoditi in česar nihče ne more utemeljiti in opravičiti. 1. december je naš narodni praznik, praznik širokih jugoslovenskih mas in si ga nihče drugi iz bogsigavedi kakšnih razlogov ne more prilastiti. Na ta dan naj naše iskreno ljudstvo slavi le dogodek, ki je za našo zgodovino najbolj odločilen in najpomembnejši. **Nihče naj tega načela ne krši in nihče naj tega slavja ne deli, ker se nobeno delo niti ne more primerjati z delom za naše narodno ujedinjenje. Ta dan je namenjen spominu stotisočev junakov, ki so padli na bojnih poljanah za našo svobodo in ni primeren za razmotrivanje obrtniških teženj,** ker se s tem njegov pravi značaj in pravo pomembnost le omalovažuje. Morda je bil ta dan izbran iz razloga, da ne bi na kak drug dan, ki bi bil določen za obrtniški praznik, morali voditelji teh obrtnikov zapreti svoje delavnice in posvetiti svojo skrb in svoje misli obrtnikom. Ne želmo se spuščati v polemiko, a obžalujemo, da nekateri na tak način kršijo svetost in pomembnost našega narodnega ujedinjenja. Iskrenost nacijonalizma takih gospodov dokazuje tudi dejstvo, da je nekaterim bil praznik ujedinjenja tudi praznik obrtništva le radi tega, da so imeli pripraven izgovor za izogibanje nacijonalnim manifestacijam, ki jih naš narod po vseh naših krajih prireja, in da se niso udeležili svečanih božjih služb. Mnenja smo, da naj praznik Ujedinjenja z ozirom na njegov ogromen pomen v jugoslovenski zgodovini ostane le dan, ki praznuje našo svobodo in ki nas spominja na heroje-stvarnike te svobode; nobena druga proslava pa da ta dan ni umestna, niti okusna.

Nacijonalizem s takim delom in takim **proslavljanjem nikakor ni dokazan in ga** moramo kot takega odkloniti.

Težak položaj metliških obrtnikov

u— Že pred letom smo omenili težak položaj, ki mnogim metliškim obrtnikom onemogoča tudi najskromnejši obstoj in izrazili upanje, da se bodo razmere sčasoma vendar izboljšale. Toda izgleda, da niti v letošnjem letu ni gospodarska depresija nazadovala, nego je nasprotno še bolj posegla v skromne obrtniške vrste. Visoki davki in pomanjkanje gotovine zmožnih odjemalcev pritiskajo danes obrtnika s tako težo, da mnogi odpovedujejo obrtnice, ostali pa nimajo nobenih pravih naročil, nego le manjša slučajna dela in popravila, ki pa izdatkov in bremen obrtnika ne morejo pokriti. In celo pri takih manjših naročilih se bori obrtnik z delom, ker nima niti gotovine za nabavo sirovin — materijala, potrebnega mu za delavnico.

Na sejmih, ki so menda edino še v Metliki dostopni vsakemu prodajalcu, izpodriva tuja konkurenca s slabšo, a ceneno robo solidne in poštene izdelke naših obrtnikov, katerih cena pa z ozirom na dobro in točno delo ni niti približno sorazmerno višja od tovarniških izdelkov. Tovarniška konkurenca je najbolj prizadela naše že itak siromašne čevljarje in tudi krojače. In sedaj, ko zlasti čevljarska obrt preživlja izredno težke čase, so se pričele širiti vesti, da bo tudi v Metliki kmalu ustanovljena Bat'ina trgovina s čevlji, kakor se je to nedavno zgodilo v Črnomlju. Upamo vendar, da se to ne bo zgodilo, ker bodo merodajni napeli vse sile, da do ustvaritve tega ne pride, ker bi sicer 13 metliških čevljarjev z rodbinami izgubilo še edini preostali skromni, s težkim delom zasluženi kruh.

Za čevljarji so gotovo najbolj prizadeti krojači, ki jim tekmuje zlasti Tivar. Med sedmimi metliškimi krojači imajo le nekateri dela komaj za sproti, dočim vsi ostali zastonj čakajo na vsaj bori zaslužek. Enako število mizarjev večinoma z delom počiva. Dva med njimi imata strojni obrat, a nič boljše poslovanje. Včasih sicer nekateri dobe manjša naročila, ali na račun niti toliko gotovine, kolikor jo je potrebne za nabavo desk in najnujnejšega. 3 kovači in 2 kolarja so prisiljeni večinoma delati na upanje, ker kmet danes ne zmore niti za sol in vžigalice. Ključavničarstvo, ki je veljalo svoje čase za cvetočo obrt, je zastopano v Metliki le še s 3 obrtniki, od katerih je eden pod težo razmer svoj obrt že popolnoma opustil, a drugi se namerava izseliti, ker mu v prazni delavnici pač ni obstoja in življenja. Razmere v sedlarski obrti so enake, kakor v kovaški in kolarski. 2 tukajšnja soboslikarja sta imela čez poletje sicer nekaj dela, a sedaj oba počivata, dasi v poletju nista mogla niti za najnujnejše zaslužiti.

Ako se poglobimo v položaj metliškega obrtništva, vidimo, da stalno in nevzdržno propada. Davki so ostali isti, nekateri pa so se celo še povečali kljub temu, da obrtnik niti pri najboljši volji in najnižji ceni ne more priti do zaslužka. Večina njih pomočnikov sploh nima več, a mnogi si niti vajencev ne morejo vzdrževati. Kaj končno tudi vajenec pomaga, ko ga pa čaka v bližnjih dnevih današnja mojstrova usoda. Kljub vsemu pa moramo ugotoviti veselo dejstvo, da naši obrtniki kljub tem najtežjim razmeram ne klonejo. Trdno verjamejo v boljšo bodočnost in v boljše gospodarsko blagostanje naše države, kar so zlasti pokazali tudi pri zadnjih volitvah, ko so vsi brez razlike v strnjeni fronti oddali glasove za nacijonalno listo.

Upamo, da se bodo sčasoma razmere vendar vsaj malo poboljšale in da bodo merodajni storili vse, kar je v njihovi moči, da olajšajo težko današnje življenje naših obrtnikov, ki s svojim poštenim in nadvse solidnim delom zaslužijo največjo pozornost naše javnosti. Metliški obrtniki bodo kljub sedanjim razmeram gotovo vztrajali še nadalje, ker za slabimi letinami morajo priti dobre.

Srečno novo leto žele čitateljem

Iz okolice Ljutomera

JANŠOVEC IVAN
izprašani tesarski mojster
GORNJA RADGONA

KROFL ANTON
izprašani tesarski mojster
SLOVENJGRADEC

FRANC SENČAR
trgovina meš. blaga, nakup in pošiljatev jajc, suhih gob in vseh polj. pridelkov, zaloga Tivar oblek
LJUTOMER MALA NEDELJA

BRATINA VEKOSLAV
izprašani studenč. mojster
KRIŽEVCI pri LJUTOMERU

STREICHER HENRIK
izprašani tesarski mojster
HRASTJE-MOTA p. Slatina Radenci

GAŠPERŠIČ PAVEL
izprašani tesarski mojster
PUCONCI-Prekmurje

IZ RADOVLJICE

MARKIČ LEOPOLD
pekarna
RADOVLJICA

ZAGORC IGO
trgovec
RADOVLJICA

REMS SLAVKO
trgovec
RADOVLJICA

VENGAR ALOJZ
fotograf
RADOVLJICA

MRAK JANEZ
brivec
RADOVLJICA

MRAK VIKTOR
dežnikar
RADOVLJICA

POGAČNIK IVAN
mizar
RADOVLJICA

POČIVALNIK ANICA
kavarna
RADOVLJICA

CENGLE OSKAR
cementni izdelki
RADOVLJICA

ČEBAŠEK JOŽA
mesar in prekajevalec
RADOVLJICA

PRESTERL JOŽA
urar
RADOVLJICA

Z JESENIC

PAVLA ARNEŽ
slaščičarna
JESENICE Obrtna 3

ANTON PETRIČ
pek
JESENICE Kralja Petra c. 8

FRANC DEŽMAN
mesar in gostilničar
JESENICE Restavr. naspr. kolod.

STANKO POŽENEL
pek
JESENICE Gosposvetska c. 4

KLABUS AVGUST
trgovina z železnino
JESENICE Gosposvetska c.

LEGAT ANTON
gostilničar in restavrater
JESENICE

MAVRO SEGOLIN
soboslikar in pleskar
JESENICE Slomškova ulica

ANDREJ ČUFER
trgovina, gostilna in mizarstvo
JESENICE

J. PUČKO
trg. s šival. stroji in radio aparati
JESENICE Kralja Petra c. 11

KAROL NEUMAN
klepar in vodovodni instalater
JESENICE Kralja Petra c. 9

JOŠKO ČOP
pekovski mojster
JESENICE

Prikrojevalni tečaj za damska in moška oblačila

se vrši od 15. I. do 1. II. 1934 v priznani strokovni šoli. Ta tečaj je priporočljiv tudi za privatno uporabo ker se vrši točno po novi izdani knjigi

„TOALETA“

katera je v vseh knjigarnah in v šoli na razpolago. Prijave sprejema in pojasnila daje lastnik šole

T. KUNC, LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 4-II.

Važne odredbe

Po informacijah, ki smo jih prejeli, izdeluje ministrstvo za trgovino in industrijo Uredbo o sorodnih obrtnih strokah na podlagi § 31. obrtnega zakona. Ostvaritev te uredbe je zelo nujna, ker bo po določbah omenjenega paragrafa prehod iz ene v drugo sorodno obrt onemogočen le tedaj, če bo sorodnost teh obrti proglasil minister s svojo uredbo. Po dosedanjem položaju krojač za moške obleke ni mogel voditi tudi obrti šivanja ženske obleke ali perila, niti mu niso dovolili polaganja tozadevnega mojstrskega izpita, dasi sta si oba obrta docela sorodna. Kadar bo obljubljena uredba izšla, bodo odstranjene take anomalije in nepotrebno preprečevanje napredka posameznih obrtnih panog.

Srečno novo leto želi čitateljem

IZ LJUBLJANE

HLEBŠ JAKOB d. z o. z.
slikarstvo in pleskarstvo
Tel. 30-70 Cankarjevo nabr. 21

AMBROŽ IVAN
strojno ključavničarstvo
Trnovski pristan 32

ŠAVS IVAN
čevljarski mojster
Cesta na Loko 37

VEHAR IGNACIJ
mizarski mojster
Gradaška ulica 12

SIČ MARIJA
gostilničarka
Cerkvena ulica 3

OGRINC STANKO
knjigoveški mojster
Cankarjevo nabrežje

ZRNEC FRANJO
splošno steklarstvo
Cankarjevo nabrežje 7

TONI JOSIP
mesarski mojster
Lingarjeva ulica 1

BUZZOLINI FR.
delikatesna trgovina
Lingarjeva ulica 1

KAVČIČ JAKOB
parna pekarna
Gradišče 5

REBEK JOSIP
splošno ključavničarstvo
Cankarjevo nabrežje 9

BRECELJNIK ALOJZIJ
mesar in prekajevalec
Celovška cesta 93

ŽITNIK RUDOLF
sploš. kleparstvo, instal. strelovodov
Ambrožev trg 9

Ljubljanska gradbena družba
z o. z.
Slomškova ulica 19

KAVARNA NEBOTIČNIK
LJUBLJANA

ZAJC FRANC st.
brivski mojster
Tyrševa cesta

BERNIK FRANC
tovarna klobukov
Tyrševa cesta

PERKO MATIJA
splošno mizarstvo
Celovška cesta 121

JERŠIN KARL
avtotaksi
Opekarska cesta 19

BAJEC ANTON
cvetličarna
Pod Trančo 2 Tržaška c. 34

BANKO IGNACIJ
gostilničar »Pri Nacetu«
Šmartinska cesta 3

BATTELINO ANGELO
konces. mestni stavbenik
Aljaževa ulica 35

SPEDICIJA TURK
Masarykova cesta 9

Carinsko posredništvo TURK
Masarykova cesta 9

SLOKAN IVAN
stavbenik
Kolezijska ulica 7

CURK MATKO
konces. mestni stavbenik
Mirje 1

DUDEK ALOJZIJ
avto-kleparstvo
Glinška ulica 6

GJUD ALEKSANDER
moški in damski frizer
Kongresni trg 6

ČERNE IVAN
mizarstvo in tapetništvo
Tyrševa cesta 28

MARTINC FRANC
mestni tesarski mojster
Prule 8

JAPELJ STANKO
zlatar
Tyrševa cesta 9

»MATERIAL«
trgovina s stavb. materialom
Tyrševa cesta 36

Specijalni artistični atelje za črkoslikarstvo
Pristou & Bricelj
Resljeva cesta 4

MOLK IVAN
spediter
Idrijska ulica 7

BATTELINO DANIJEL
stavbno podjetje
Knezova ulica 31

IVO GRILC
elektrotehnik
LJUBLJANA Cankarjevo nabr. 25

Tiskarna Slovenija
LJUBLJANA Wolfova ul. 1

STANE RAKAR
frizer
LJUBLJANA Prešernova ul. 7

ŽIČKAR JERICA
gostilna
LJUBLJANA Prešernova ul. 9

F. KOLLMANN
LJUBLJANA Mestni trg

HUBAD JOŠKO
gostilničar
LJUBLJANA Pred škofijo 18

»TRIBUNA« F. BATJEL
trgovec in mehanik
Karlovška cesta 4

GOSTILNA »AMERIKANEC
lastnik Škulj, gostilničar
Florijanska ulica

IVAN JAVORNIK
mesna industrija
Šolski drevored Domobranska c. 7

JESIH JAKOB ml.
mesar
Šolski drevored

ŠELAN FRANC
mesar
Šolski drevored

MIROSLAV URBAS
mesar in prekajevalec
Slomškova ul. 13 Stari trg 15

ANTON ŠKERJANEC
mesar
Šolski drevored

FRANC BABŠEK
mesar
Šolski drevored

»BAR« KOŠAK
bar in slaščičarna
Prešernova ul.

TOMAŽ BIZILJ
gostilničar
Pred škofijo

REBERNIK FRANC
pleskarstvo in ličarstvo
Komenskega ul. 22

A. VOLK
trgovina z žitom in moko
Resljeva cesta 24

IVAN BRUNČIČ
pleskarstvo
Kolodvorska ulica 23

FRAN IGLIČ
krojaški atelje
Pražakova ulica 10

TEOKAROVIČ in COMP.
Gradišče

LAUŠ ALEKSANDER
frizerski salon
Kolodvorska ulica 25

MATEJ OREHEK
eksport »Cro« čevljev ročnega izdelka
LJUBLJANA

L. M. ECKER
kleparstvo
Slomškova ulica 4

ANTON LEGAT
špecerija, delikatese, zajtrkovalnica
Miklošičeva cesta

UŽENJE KROJAČEV SORODNIH OBRTI
LJUBLJANA

VILJEM BONČAR
pekarna
Sv. Petra cesta 41

ANTON BLAŽIČ
brivski salon za dame in gospode
Pred škofijo 10

Restavracija in klet »ZVEZDA«
ZUPAN & WAND

LUDV. BARAGA
Nebotičnik Tyrševa cesta

Atelje »MICO« za reklamno grafiko
J. MIKLAVEC
Gregorčičeva ul. 17 b

BRAČA LASAN
trgovina dalmatinskih vin
Ljubljana VII

ANDREJ ČEKADA
trgovec z usnjem
Sv. Petra cesta

Graverski zavod
SITAR & SVETEK
Sv. Petra cesta 18

Srečno novo leto želi čitateljem

IZ LJUBLJANE

FRAN KRAPEŠ
kavarna »ZVEZDA«

ALBERT ŠPELETIČ
slikar
Emonska cesta

TISKARNA JEREB FRANJO
Celovška cesta 14, nasproti velesejma

DAJ — DAM
Aleksandrova cesta

PRIMOŽIČ FERDINAND
mizar in parketar
Tržaška cesta 13

FRANC ŠKAFAR
pohištveno in gradbeno mizarstvo
Rimska cesta 16

ŠENICA JOŽE
mizarstvo
Bežigrad

ELIZABETA LOVŠIN
gostilničarka
Gradišče

IGNACIJ REPŠE, vdova
pohištveno mizarstvo
Dvorni trg

PLINSKE NAPRAVE

P. n. občinstvu, osobito hišnim posestnikom odnosno stavbenikom vljudno javljam, da imam kot prvi in edini v naši banovini pravico in obrtno pooblaščenje, da smem izvrševati, popravljati in napravljati sam vse potrebne plinske naprave in vode bodisi za kopalnice, kuhinje, ogrevalnice in sploh vse tozadevne hišnogospodarske in industrijske naprave v vsaki pogojeni izmeri. — Kot prvi tovrstni domač, aprobiran strokovnjak se priporočam vsem interesentom

NOVAK PETER, izprašan mojster za vse plinske naprave. — Gregorčičeva 11, Ljubljana, Gradišče.

SLAVIJA
jugoslovenska zavarovalna banka v Ljubljani

sprejema
zavarovanja proti ognju, nezgodam, vlomu, zavarovanje za izplačilo denarja ob doživetju gotove starosti in ob smrti, in zavarovanje za pogrebne stroške.

Posluje po vsej Jugoslaviji — ima svoje hiše v Ljubljani, Sarajevu, Osijeku in Novem Sadu.

Generalno ravnateljstvo v Ljubljani, Gosposka ulica 12.
Telefon 2176 in 2276.

NOVAK PAVEL
gostilničar
Rimska cesta 19

HOTEL »BELLEVUE«
PERO ŠTERK
restavrater

TUŠAR NANDE
pekovski mojster
ŠIŠKA Medvedova cesta

FRANC PRAPROTNIK
mizarski mojster
Aleševčeva cesta 37

LOJZE LOMBAR
modni salon za dame in gospode
Celovška cesta 53

IZ NOVEGA MESTA

JOSIP WINDISCHER
mesar
NOVO MESTO — KANDIJA

ANTON KONCILIJA
mesar in prekajevalec
NOVO MESTO

JOŽE PAUČIČ
parna pekarna
NOVO MESTO

IZ DOMŽAL

MARTIN MALI
auto-ducoličanje
in splošno tapetništvo
DOMŽALE

JANEZ VREČAR
podobar in mizarstvo
DOMŽALE

JOSIP SENICA
trgovina
DOMŽALE

IZ KRANJA

JANEZ KLEMENČIČ
mesarija
KRANJ Cerkvena ulica 165

ANTON KOLIAŠ
barvarna
KRANJ Savsko predmestje 38

IZ ŠOŠTANJA

JOSIP KOZLEVČAR
mesarija in prekajevalnica
Prode št. 1 ŠOŠTANJ

IVAN KUNST
hotel, mesarija in prevozništvo
Kralja Petra trg 12 ŠOŠTANJ

IVAN NOVAK
črkoslikar in pleskar
Prešernov trg 1 ŠOŠTANJ

IZ ŠKOFJE LOKE

BOZOVIČAR PAVEL
čevljarski mojster
Škofja Loka

KALAN VALENTIN
kovaški mojster
Stara Loka

IZ BREŽIC

HOLY JOSIP
brivec in frizer za dame
BREŽICE

VOGRINC DRAGO
tesarski in studenčarski mojster
BREŽICE

SREDIŠČE OB DRAVI

JAKOB ZADRAVEC
mlin
Središče ob Dravi

MARČEC ANDREJ
sodarstvo
Središče ob Dravi

KOSI LOVRO
gostilničar
Središče ob Dravi

IZ ZAGREBA

»AEFA« D. D
separatori in strojevi za mlekarstvo
Zagreb Dukljaninova 1

IZ CELJA

KUKOVEC VINKO
tesarski mojster
Sava 7

LEČNIK ANTON
optik, urar, zlatar
Glavni trg 4

JOS. KIRBIŠ
parna pekarna

F. JUNGER
delikatesna trgovina
Prešernova ulica

MATEVŽ ZADRAVEC
pekarna
Gosposka ulica 3

F. LEBIČ
restavraterka
»Hotel Beli vol«

IZ LJUTOMERA

PETSCHAR LEOPOLD
izprašani tesarski mojster
LJUTOMER

HERNDL IVAN
hotel, gostilna in mesarija
LJUTOMER

JANKO HORVAT
splošno slikarstvo in pleskarstvo
LJUTOMER

VREG RIHARD
gostilna in mesarija
LJUTOMER

MESTNA HRANILNICA
LJUTOMER

ALOJZ KRAINZ
tekstilna in spec. trgovina, tovarna opeke, umetni mlin in žaga
LJUTOMER

FRANC SERŠEN
veletrgovina, gostilna in vinogradi
LJUTOMER

VIKTOR KUKOVEC
mlin
LJUTOMER

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Glavni in odgovorni urednik Lojze Hočevar. — Za konzorcij »Obrtnega Vestnika« Josip Rebek. — Tiska Narodna tiskarna. Predstavnik Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.